

**OPETTAJAN JA OPPILAIKEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS LIIKUNNAN
ETÄOPETUKSESSA COVID-19-PANDEMIAN AIKANA**

Anna Eerola & Eino Ek

Liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2023

TIIVISTELMÄ

Eerola, A & Ek, E. 2023. Opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutus liikunnan etäopetuksessa COVID-19-pandemian aikana. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, liikuntapedagogiikan pro gradu -tutkielma, 81 s., 5 liitettä.

Keväällä 2020 suomalaisessa koulujärjestelmässä siirryttiin etäopetukseen koronaviruspandemian vuoksi. Koska Suomessa ei ole aiemmin järjestetty laajamittaista liikunnan etäopetusta, on sen tutkiminen aiheellista. Tässä tutkielmassa selvitettiin erilaisia liikunnan etäopetuksessa käytettyjä vuorovaikutuskanavia sekä opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja rajoitteita.

Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla kevään 2020 aikana. Haastatteluihin osallistui viisi miestä ja seitsemän naista, eli yhteensä 12 henkilöä. Haastateltavat työskentelivät liikunnanopettajina yläkoulussa, lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa eri puolilla Suomea. Aineisto käsiteltiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tuloksissa nousi esiin useita erilaisia opettajan ja oppilaiden vuorovaikutuksen mahdollistavia kanavia, joita opettajat hyödynsivät ja käyttivät etäopetusjakson aikana. Suosituimmat vuorovaikutuksen kanavat olivat Classroom ja Wilma. Oppilaat palauttivat tehtävänsä ja olivat muulla tavoin vuorovaikutuksessa opettajiinsa suurimmaksi osaksi kirjallisten, kuva- sekä videopalautusten kautta. Lisäksi opettajat nostivat esiin erilaisia oppilaan yksilöllisen huomioimisen tapoja etäopetuksen aikana. Opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutus liikunnan etäopetuksen aikana oli tutkimustulosten mukaan pääosin haastavaa. Etäopetuksessa vuorovaikutusta eniten rajoittaviksi tekijöiksi mainittiin oppilaiden haluttomuus ja heikko motivaatio vuorovaikutukseen ja työskentelyyn, tekniset ongelmat sekä itsensä kuvaamisen epämiellyttävyyttä. Opettajien vuorovaikutusta rajoittivat eniten etäopetuksen työläys ja työajan rajaamisen haasteet. Toisaalta etäopetus lisäsi myös oppilaiden autonomiaa ja mahdollisti erityisesti hiljaisempien oppilaiden aktiivisemmän osallistumisen. Vapaus ulkopuolisista rajoitteista näytti lisäävän aktiivisuutta introverteilla oppilailla. Etäopetuksen aikana opettaja pystyi myös huomioimaan oppilaat paremmin yksilötasolla sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta, minkä koettiin vahvistavan opettaja-oppilassuhdetta.

Tulevaisuudessa on tärkeää, että etäopetusta voidaan järjestää niin, että se tukee taitojen oppimisen lisäksi myös oppilaan vuorovaikutustaitoja parhaalla mahdollisella tavalla. Liikunnan etäopetuksessa on tärkeää, että vuorovaikutuksen mahdollisuuksia saadaan hyödynnettyä ja rajoitteita karsittua mahdollisimman paljon.

Asiasanat: liikunta, liikunnanopetus, vuorovaikutus, etäopetus, COVID-19, yläkoulu, lukio

ABSTRACT

Eerola, A & Ek, E. 2023. Interaction between teacher and students in physical education distance education during the COVID-19 Pandemic, Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Master's thesis, 81 pp.. 5 appendices.

In the spring of 2020, the Finnish school system started using distance learning due to the coronavirus pandemic. Since a large-scale distance learning in physical education has not been previously organized in Finland, the research is justified. In this study, various interaction channels were mapped during distance learning and the possibilities and limitations of interaction between teacher and student were studied.

The research data was collected through a semi-structured thematic interview during spring 2020. Five male and seven female physical education teachers participated in the interviews, i.e. a total of 12 people. The interviewees worked as physical education teachers in middle school, high school or vocational educational institution in different parts of Finland. The data was processed with data-based content analysis.

The results revealed several different channels enabling teacher-student interaction, which the teachers utilized and used during the distance education period. The most popular channels of interaction used by the teachers were Classroom and Wilma. The students returned their assignments and interacted with their teachers in other ways, mostly through written, picture and video feedback. In addition, the teachers highlighted different ways of paying individual attention to the student during distance learning. Overall, according to the research results, the interaction between the teacher and students during distance learning was mostly challenging. The most limiting factors for interaction were students' reluctance and weak motivation to interact and work, technical problems and the uncomfortable feeling of filming oneself in distance learning. The teachers' interaction was limited the most by the workload of distance education and the challenges of limiting working hours. On the other hand, distance learning also increased students' autonomy and enabled more active participation particularly of quieter students. Freedom from external constraints seems to be a significant increaser of activity in introverted students. During distance learning, the teacher was also able to pay more attention to the students on an individual level and to give and receive feedback, which was felt to strengthen the relationship between the teacher and the student.

As distance education becomes more common, it is important that it also supports the student's interaction skills in the best possible way. In distance education in physical education, it is important to use the opportunities for interaction and to reduce the limitations as much as possible.

Key words: sports, physical education, distance teaching, COVID-19

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	LIIKUNNANOPETUS KOULUSSA	3
	2.1 Liikunta opetussuunnitelmissa	4
	2.2 Liikunnanopetus tulevaisuudessa	5
3	ETÄOPETUS	8
	3.1 Etäopetuksen mahdollisuudet	9
	3.2 Liikunnan etäopetus.....	10
	3.3 Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa	11
4	OPETTAJAN JA OPPILAIDEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS	
	ETÄOPETUKSESSA.....	13
	4.1 Vuorovaikutuksen merkitys.....	13
	4.2 Palautteenanto etäopetuksessa	14
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMUKSET	17
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	18
	6.1 Aineisto.....	18
	6.2 Tutkimusetiikka	19
	6.3 Sisällönanalyysi aineiston analyysitapana.....	19
	6.4 Tutkimuksen luotettavuus.....	21
7	TULOKSET	
	7.1 Vuorovaikutus ja sen eri toteutustavat.....	23
	7.1.1 Oppilaiden osallistuminen tehtävien suunnitteluun.....	23
	7.1.2 Opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutuksen tavat liikunnan	
	etäopetuksessa	27
	7.1.3 Oppilaiden yksilöllinen huomioiminen opettajan ja oppilaan	
	välisessä vuorovaikutuksessa	34
	7.2 Vuorovaikutuksen mahdollisuudet ja rajoitteet	40

7.2.1 Opettajan mahdollisuudet vuorovaikutuksessa	40
7.2.2 Oppilaiden mahdollisuudet vuorovaikutuksessa	42
7.2.3 Opettajan rajoitteet vuorovaikutuksessa	45
7.2.4 Oppilaiden rajoitteet vuorovaikutuksessa.....	50
8 POHDINTA.....	
8.1 Tulokset ja aikaisemmat tutkimukset	54
8.1.1 Vuorovaikutustavat ja oppilaiden yksilöllinen huomioiminen.....	54
8.1.2 Vuorovaikutuksen rajoitteet	56
8.1.2 Vuorovaikutuksen mahdollisuudet	58
8.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja tutkimuksen eettisyys	59
8.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet	61
LÄHTEET	62

LIITTEET

Liite 1. Esimerkki aineistosta poimittujen havaintojen kirjaamisesta Excel-tiluktoon.

Liite 2. Esimerkki opettajien mahdollisuuksien kirjaamisesta ja luokittelusta Excel-tiluktoon.

Liite 3. Esimerkki opettajien rajoitteiden kirjaamisesta ja luokittelusta Excel-tiluktoon.

Liite 4. Esimerkki luokitteluiden loppukoonnista Excel-tiluktoon.

Liite 5. Tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa käytetty haastattelurunko.

1 JOHDANTO

Keväällä 2020 koronaviruspandemia, COVID-19, alkoi levitä nopeasti ympäri maailmaa ja vaikutti yhteiskuntaamme monin eri tavoin. Pandemian johdosta myös kouluissa opetus siirtyi valtioneuvoston päätöksellä nopeasti etäopetukseen. Tätä määräystä noudattivat kaikki oppilaitokset lukuun ottamatta esiopetusta, perusopetuksen vuosiluokkia 1–3, sekä erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita, joiden vanhemmat työskentelivät yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisillä aloilla. (Opetushallitus 2021, 13) Näin ollen myös liikunnanopetus siirtyi lähiopetuksesta etäopetukseen peruskouluissa sekä toisen asteen oppilaitoksissa.

Koronapandemia kosketti ja koskettaa yhä koko maailmaa ja sen vaikutukset yhteiskunnalle ovat olleet merkittävät. Esimerkiksi erään maailmanlaajuisen tutkimuksen mukaan peräti 85 % yliopistoista käytti etäopetusmenetelmiä pandemian aikana, ja vain kaksi prosenttia ilmoitti, ettei pandemialla ole mitään vaikutusta opetukseen ja oppimiseen (Marinoni ym. 2020). On tärkeää saada uutta ja ajankohtaista tietoa koronaviruksen ja etäopetuksen vaikutuksia oppilaisiin sekä opetukseen. Koska COVID-19-pandemian aiheuttaman kaltaista, järjestelmällistä poikkeustilaa ei Suomessa ole aiemmin ollut, on selvää, ettei aihetta ja sen vaikutuksia kouluun ja opetukseen ole aiemmin juuri tutkittu. Tutkimukset, joita aiheesta on tehty, ovat pääosin ulkomailta, eikä kohdejoukkona ole peruskoulu- ja toisen asteen opiskelijat, vaan pääosin korkeakouluopiskelijat (esimerkiksi Harris & Metzler 2019; Williams, Martinasek, Carone & Sanders 2020 sekä Yaman 2009). Suomessa liikunnan etäopetuksesta on kuitenkin ehditty tehdä jo muun muassa useampi yliopistotason opinnäytetyö (Ervelius 2022; Kuismin 2021; Suonpää 2021; Virtanen 2021). Esimerkiksi Kuisminin (2021) mukaan perusopetuksen opetussuunnitelman mukaiset sosiaaliset tavoitteet eivät liikunnanopetuksessa toteutuneet, joten tästä voidaan päätellä, että opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutus on ollut vähäisempää kuin normaalioloissa. On kuitenkin mielenkiintoista tietää, miten fyysisen kanssakäymisen puutteita on pyritty toteuttamaan etäopetusjakson aikana ja miten siinä on onnistuttu. Oletuksena on, että opettajat ovat hyödyntäneet sekä video- että ääniyhteyttä monin eri tavoin kommunikoidessaan oppilaiden kanssa liikuntatuntien aikana, jolloin myös sosiaalinen vuorovaikutus on ollut monipuolisempaa verrattuna pelkkiin itsenäisesti suoritettaviin tehtäviin.

Kuisminin (2021) mukaan opettajat kehittivät monenlaisia erilaisia tapoja liikunnanopetuksen suorittamiseen etäopetusjakson aikana. Tästä syystä onkin mielenkiintoista selvittää, miten

oppilaat ovat osallistuneet esimerkiksi tuntien kulkuun, suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oletuksena on, että motivoivat ja toimivat harjoitteet ovat innostaneet oppilaita enemmän ja he ovat saaneet kehitellä ja toivoa erilaisia tapoja suorittaa annetut tehtävät, kun taas vähemmän motivoineet tehtävät on suoritettu haluttomasti, ja niihin on toivottu tunnin aikana tai sen jälkeen muutosta. Mielenkiintoista on myös se, miten opettajat ovat reagoineet tähän ja ovatko he esimerkiksi osallistaneet oppilaita tietoisesti.

Tämä tutkielma ja siitä saadut tulokset auttavat valmistautumaan siihen, että etäopetukseen joudutaan siirtymään tulevaisuudessa uudestaankin vastaavilla mittasuhteilla. Toisaalta on myös mahdollista ja jopa todennäköistä, että etäopetus yleistyy joka tapauksessa niin koulumaailmassa kuin muuallakin. Myös valtioneuvoston COVID-19-tiedepaneeli (Laatikainen, ym. 2020, 112) kehottaa etäopetuksessa opittujen hyvien käytänteiden kehittämiseen ja viemiseen osaksi myös peruskoulujen arkea. Tästä syystä on tärkeää, että etäopetusta ja sen toteutumista erityisesti koulumaailmassa tutkitaan ja kehitetään jatkuvasti toimivampaan ja oppilaita motivoivampaan suuntaan.

2 LIKUNNANOPETUS KOULUSSA

Liikunnanopetus sisällytettiin suomalaiseen koulutusjärjestelmään jo 1800-luvun puolivälissä lisäämään niin oppilaiden koulupäivän aikaista kuin sen ulkopuolistakin jaksamista ja hyvinvointia. Vaikka liikuntaa ja voimistelua on järjestetty Suomen kouluissa jo pitkään, ja esimerkiksi voimistelunopettajia alettiin kouluttamaan Helsingin yliopiston voimistelulaitoksella jo vuonna 1892, merkittävänä muutoksena voidaan pitää 1960-luvun alkua, jolloin Jyväskylässä aloitettiin liikunnanopettajakoulutus. Tällöin Korkeakoulukomitean tarpeelliseksi toteama liikuntatieteen ja liikuntakasvatukseen tähtäävä korkeampi akateeminen tutkinto oli mahdollista saavuttaa ensimmäistä kertaa myös Suomessa. Vuosien varrella liikunnanopettajakoulutus on ajoittain muuttunut, mutta edelleen Suomen ainoa liikuntatieteellinen tiedekunta sijaitsee Jyväskylässä. Ennen käytännössä vain terveyden edistämiseen ja erilaisiin lajitaitoihin keskittynyt liikunnanopettajakoulutus on nykypäivänä muuttunut aiempaa monipuolisemmaksi, laaja-alaisuuteen tähtääväksi liikuntakasvattajien koulutukseksi. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Merkittävin syy myös nykykoulun liikunnanopetuksen järjestämiseen voidaan kuitenkin edelleen sanoa olevan terveyden edistäminen. (Benedek 2020, 45; Lahti 2016, 43–60, 67–80)

Lasten ja nuorten elintavat ovat muuttuneet yhä istuvammiksi ja epäergonomisemmiksi viime vuosien aikana. Passiivisuus on lisääntynyt ja luontainen liikkuminen on vähentynyt hälyttävästi. (Koivula ym. 2017, 273) Tulevaisuudessa onkin tärkeää kiinnittää entistä enemmän huomiota lasten ja nuorten liikuntamotivaation, hyvinvoinnin ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseen, sillä koululiikunnan merkitys oppilaiden terveydentilan edistämisen ja ylläpitämisen näkökulmasta on huomattava. Erityisesti liikunnanopettajalla on suuri merkitys paitsi lasten ja nuorten terveyttä edistävien valintojen tukemisessa, myös terveydelle haitallisten valintojen estämisessä. (Benedek 2020, 44–51) Tähän halutaan pyrkiä myös liikunnanopetuksessa tarjoamalla oppilaille onnistumisen kokemuksia ja oppimisen iloa. Pätevä kasvatus- ja opetustoiminta edellyttääkin opettajilta myös vahvaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen hallintaa. (Koivula ym. 2017, 273) Opetussuunnitelman perusteiden liikunnan tavoitteina onkin tukea opetustyötä niin, että liikunnan tarjoamia monipuolisia mahdollisuuksia käytetään tarkoituksenmukaisesti myös yhteiskunnallisen syrjäytymisen estämiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen (Opetushallitus 2014, 16).

2.1 Liikunta opetussuunnitelmissa

Liikunnanopetusta, sen toimintaa ja tavoitteita määrittelee niin peruskoulussa kuin toisen asteen oppilaitoksissakin opetussuunnitelmat, jotka on valmisteltu eri lakien ja asetusten pohjalta (Opetushallitus 2014, 9–11; Opetushallitus 2015, 9–11). Opetussuunnitelma on yhteissuunnitelma kaikille niille toimenpiteille, joilla pyritään kouluopetukselle asetettujen päämäärien ja tavoitteiden toteutumiseen (Hellström 2008, 222). Perusopetuksen opetussuunnitelma kokoaa yhteen opetuksen merkityksen, arvot, tehtävät, tavoitteet, sisällöt ja toimintatavat, eli se toimii tietynlaisena oppaana opettajille ja muille kouluympäristössä työskenteleville. Samalla opetussuunnitelma velvoittaa toimimaan siihen kirjattujen sisältöjen mukaisesti. (Hellström 2008, 222–224; Koponen 2017, 556)

Suomalainen koulujärjestelmä ja sen toiminta perustuvat opetussuunnitelmien lisäksi Opetushallituksen laatimiin koulutusrakenteisiin (2022a). Järjestelmän tarkoituksena on mahdollistaa yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset oppimis-, kasvu- ja kehitysmahdollisuudet jokaiselle oppilaalle (Opetushallitus 2014, 9). Perusopetuksessa ja toisen asteen liikunnanopetuksessa tehtävänä on tukea oppilaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä muun muassa lisäämällä fyysistä aktiivisuutta, ohjaamalla liikunnalliseen elämäntapaan sekä tukemalla ja ylläpitämällä oppilaiden hyvinvointia. Lisäksi oppiaineen avulla kehitetään yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotaitoja, kestäväää elämäntapaa sekä tuetaan oppilaiden osallisuutta. (Opetushallitus 2014, 433; Opetushallitus 2015, 228) Ammatillisessa koulutuksessa liikunnanopintojen tavoitteena on pyrkiä kehittämään oppilaiden vastuunkantoa omasta terveydestään ja toimintakyvystään sekä edistää turvallista toimimista myös omassa työympäristössään (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017, 2 §).

Liikunnanopettaja on muiden opettajien tavoin virassaan ja opetuksessaan velvollinen noudattamaan ja toteuttamaan opetussuunnitelmaa parhaansa mukaan (Kalaja & Koponen 2017, 552). Opetussuunnitelmassa jokaiselle oppiaineelle on yhteisten tavoitteiden ja arviointikriteereiden lisäksi kirjattu omat tehtävänsä, tavoitteensa ja sisältönsä. Liikunnanopetuksessa tehtäviksi on kirjattu niin fyysisen, psyykkisen kuin sosiaalisenkin toimintakyvyn kehittäminen. Lisäksi murrosikäisiä nuoria pyritään ohjaamaan muun muassa myönteisen kehonkuvan muodostumiseen. Positiiviset liikuntakokemukset, liikunnallisen elämäntavan tukeminen, kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhteistoiminta ovat tärkeä osa suomalaista liikunnanopetusta. Liikunnalla on myös tärkeä rooli yhdenvertaisuuden, tasa-

arvon, yhteisöllisyyden ja monikulttuurisuuden tukemisen edistämässä, ja oppilaita pyritäänkin ohjaamaan kohti turvallista ja eettisesti kestävästä toimintaa sekä luomaan oppilasystävällistä kouluilmapiiriä. (Opetushallitus 2014, 433–437)

Oppiaineena liikunnan erityispiirteisiin kuuluu erityisen laaja ja monipuolinen sisältö (Graham 2008, 3). Peruskoulun ja lukion liikunnanopetusta ohjasivat ennen opetussuunnitelmat, joita on muokattu vuosina 1985, 1994, 2004 ja viimeksi 2014, mutta niiden merkitys liikuntakasvatukseen ohjeistajana on kuitenkin viime vuosina pienentynyt (Lahti 2017, 28). Uusimmissa opetussuunnitelmissa ei ole uusia lukuun ottamatta määritelty tiettyjä liikuntalajeja, joita koulussa tulisi esiintyä, vaan opettaja voi toteuttaa liikunnanopetusta opetussuunnitelman asettamissa raameissa, eli oppilaiden hyvinvointiin ja toimintakyvyn parantamiseen tähtäävällä toiminnalla monin eri tavoin. Lisäksi nykyisessä opetussuunnitelmassa mainitaan vain lyhyesti tavoitteet, keskeiset sisällöt ja päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8. (Opetushallitus 2014, 434–437; Opetushallitus 2015, 301–302) Liikunnanopettajalla on siten suuri rooli ja vastuu liikunnanopetuksen tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä.

Opetussuunnitelman toteutuminen oli COVID-19-pandemian aikana haastavaa, ja erityisesti sosiaaliset tavoitteet, kuten yhteisöllisyyden, yhteistyötaitojen ja vuorovaikutuksen kehittyminen jäivät etäopetuksen aikana vähiin (Kuismin 2021). Myös opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus on tärkeää, ja opetussuunnitelman mukaan oppiminen tapahtuukin ”vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa”. (Opetushallitus 2014, 17)

2.2 Liikunnanopetus tulevaisuudessa

Vastuu opetussuunnitelman toteutumisesta ja sen soveltamisesta tarpeen mukaan on liikunnanopettajalla (Benedek 2020, 44). Rainerin & Jarvisin (2021) tutkimuksen mukaan on kuitenkin hälyttävää, että useiden yläkoulun liikunnanopettajien mukaan oppilaiden siirtymävaihe alakoulusta yläkouluun on liikunnanopetuksen näkökulmasta haasteellinen, koska alakoulussa tapahtunut, usein luokanopettajakoulutuksen pohjalta annettu liikunnanopetus on heidän mielestään ollut puutteellista, eikä opetus ole aina tuntunut olleen täysin opetussuunnitelman mukaista. Tällä voi olla vaikutusta myös yläkoulussa järjestettävän

liikunnanopetuksen sisältöihin, kun joidenkin oppilaiden liikunnalliset valmiudet ovat olleet ennakoitua heikkommat. Asian tiedostamisesta huolimatta useat liikunnanopettajat eivät kuitenkaan ajan ja resurssien puutteen vuoksi ole reagoineet asiaan. Tulevaisuuden liikunnanopetuksessa on tärkeää luoda vahvempi ja selkeämpi siirtymäpolku luokka-asteelta toiselle, jotta alakoulussa liikunnanopetus valmistaisi oppilaita paremmin tulevien vuosien liikuntakasvatukseen niin opetussuunnitelman kuin käytännönkin tasolla.

Tällä hetkellä voimassa oleva opetussuunnitelma sallii liikunnanopetuksen järjestämisessä entistä enemmän vapauksien ottamisen. Oppituntien sisältöjen varioimisen lisäksi myös muun muassa opetustilat ja oppimisympäristöt vaihtelevat usein oppituntien välillä, ja monesti liikunnanopetusta toteutetaan koulun liikuntasalin lisäksi esimerkiksi urheilukentillä, metsässä, luisteluradalla, uimahallissa tai muussa aiheeseen sopivassa liikuntaympäristössä. (Salin, Huhtiniemi & Hirvensalo 2017, 567) Nykypäivän liikuntatuntien sisältöä voidaankin pitää monipuolisena, vaikka erilaiset palloilulajit ovatkin edelleen yleisin liikuntamuoto Suomen kouluissa. Nuorisokulttuurit, sosiaalinen media ja uudet innovaatiot mahdollistavat jatkuvan uusien lajien ja sääntösovellusten muovautumisen, ja tässä kehityksessä on liikunnanopettajienkin tärkeää pysyä mukana. Tällaisia, viime vuosina yleistyneitä trendilajeja ovat muun muassa parkour, lumilautailu, shufflaus ja padel. (Lahti 2017, 30, 36)

Kevään 2020 koronaviruspandemian ja sitä seuranneen etäopetusjakson vuoksi liikunnanopetuksessa alettiin hyödyntämään teknologiaa laajamittaisesti lyhyellä varoitusaajalla, mikä voi olla tulevaisuudessakin yleinen oppimis- ja opetusmenetelmä. Daumin & Ervin-Kassabin (2023) mukaan opettajat ja opettajaksi opiskelevat kokevat teknologian olevan arvokas lisä oppimistulosten saavuttamisessa, ja uskovat teknologian hyödyntämisen yleistyvän tulevaisuudessa myös liikunnanopetuksessa. On todennäköistä, että teknologia on tulevaisuudessa iso osa myös suomalaista liikunnanopetusta (Lahti 2016, 175). Videopelit ja teknologian käyttö ovat jo nyt nykynuorisolle arkipäivää, joten niiden hyödyntäminen voi olla merkittävä elämysten ja innostuksen tuottaja myös fyysisen aktiivisuuden lisäämisessä (Saarinen 2011, 208). On kuitenkin tärkeää, ettei teknologialle ja sähköisille laitteille anneta liikunnantunneilla liian suurta ja hallitsevaa asemaa nyt eikä tulevaisuudessa, vaan niitä hyödynnettäisiin korkeintaan oppimisen apuvälineenä harkituissa tilanteissa (Lahti 2016, 175–176).

Liikunnanopetuksen tulevaisuuden haasteiden tunnistaminen vaatii tutkimusta, analysointia ja strategisia toimia. Suuret ryhmäkoot, perheiden hyvinvointiin kohdistuvat uhat sekä taloudelliset haasteet ovat ongelmia, joihin Suomessakin tulee myös tulevaisuudessa varautua. Tämän lisäksi ongelmia voidaan odottaa liikunnanopettajien syrjäytymisen, eristäytymisen ja opetukseen liittyvien moraalisten kysymysten osalta, ja näihin asioihin on löydettävä erilaisia ratkaisuja. (Ward ym. 2021, 368–369) Muut liikunnanopetuksen tulevaisuuden haasteet erityisesti Suomessa liittyvät yhteiskunnan eriarvoistumiseen, elintapasairauksien lisääntymiseen sekä lasten ja nuorten liikunnassa havaittuun selkeään polarisoitumiseen aktiivisten ja passiivisten lasten välillä. Liikunnalliset liikkuvat nykypäivänä yhä enemmän, kun taas passiiviset ja vähemmän liikkuvat passivoituvat entisestään. Liikunnanopetuksessa onkin tärkeää tiedostaa tämä muutos ja ottaa kehityssuunta opetuksessa huomioon. Lisäksi on tärkeää, että opettajat ylläpitävät tietotaitoaan esimerkiksi reagoimalla tuoreisiin tutkimustuloksiin ja koulutuspoliittisiin muutoksiin. (Lahti 2017, 37)

Nuorten vähäisen liikkumisen ja fyysisen toimintakyvyn rajoitteiden takia olisi tulevaisuudessa tärkeää tarjota nykyistä enemmän mahdollisuuksia omaehtoiseen liikkumiseen ja liikunnan harrastamiseen erityisesti yläkoulu- ja lukioikäisille. Liikunnallisen toimintakulttuurin luomisen kannalta on tärkeää, että koulutus, oppilaitokset ja kunnan liikuntapaikat mahdollistaisivat mielekkään liikunnan harrastamisen joko yksin tai ryhmissä. Koulumaailmassa liikunnallinen toimintakulttuuri ja sen ylläpitäminen luovat hyvinvoivan yhteisön, jossa sekä opettajat että opiskelijat viihtyvät. Liikunta tukee hyvin kouluhyvinvointia ja sitä kautta myös oppilaiden ja opettajien kasvua hyvään elämään. (Koivula ym. 2017, 256–259)

Yksi keskeisimmistä koululiikunnan tavoitteista on myös tulevaisuudessa oppilaiden sisäisen motivation vahvistaminen ja ylläpitäminen luomalla miellyttäviä ja myönteisiä kokemuksia liikunnasta, sekä vahvistamalla oppilaan omia liikuntaan liittyviä pätevyyden tunteita. Sisäinen motivaatio ja pätevyyden kokemukset ovatkin tärkeimpiä edellytyksiä elinikäisen liikunnan harrastamiselle. Edelleen liikunnanopetuksen tärkeänä tavoitteena on kasvattaa oppilaita liikuntaan ja liikunnan avulla. (Koivula ym. 2017, 264)

3 ETÄOPETUS

Etäopetus on ollut jo pitkään yksi keino toteuttaa opetusta perinteisen kontaktiopetuksen rinnalla. Etäopetuksen perusajatukseen kuuluu, että mikäli ei syystä tai toisesta ole mahdollista järjestää ja toteuttaa suoraa kontaktiopetusta opettajan ja oppilaan välillä, etsitään siinä tapauksessa paras mahdollinen vaihtoehtoinen tapa opetuksen järjestämiselle. (Nummenmaa 2012, 20) Vuorio ym. (2021, 14) määrittävät etäopetuksen opetuksen tilana, jossa opettaja ja oppilas eivät ole fyysisesti samassa tilassa. Opetus voi tapahtua reaaliajassa, jolloin opettaja ja oppilas ovat verkkoyhteyden välityksellä yhteydessä toisiinsa, jolloin he voivat keskustella ja nähdä toisensa koko ajan. Tämän kaltaista opetusta voi harjoittaa erilaisten sähköisten vuorovaikutusalustojen, kuten esimerkiksi Google Meetin tai Teamsin välityksellä. Etäopetusta ei kuitenkaan välttämättä tarvitse suorittaa aina reaaliajassa, sillä toinen yleinen vaihtoehto on opetuksen järjestäminen opettajan ennalta laatimien ohjeiden ja tehtävien pohjalta siten, että opiskelun ajankohdan ja suoritustahdin voi itse määrittää. Myös tälle etäopetusmuodolle on olemassa useita erilaisia sähköisiä oppimisalustoja, esimerkiksi Pedanet ja Moodle. Etäopetusta voi toteuttaa myös hyödyntämällä molempia edellä mainittuja tapoja yhdistelmänä. (Vuorio ym. 2021, 14) Etäopetus ja sen mukanaan tuomat erilaiset teknologiasovellukset vaativat opettajalta oppilaskeskeisyyden korostamista, sillä opetus tapahtuu pääsääntöisesti opettajan ja oppilaiden ollessa fyysisesti eri tiloissa, jolloin opettajajohtoisuus usein merkittävästi vähenee (Tondeur ym. 2017, 555–560).

Bolingin ym. (2011, 118–126) mukaan etäopettaja on helposti tavoitettavissa ja saavutettavissa, ja oppilaalla on mahdollisuus saada häneltä tarpeen mukaan ja sitä halutessaan myös yksilöllistä palautetta. Hiltusen (2010) mukaan onnistunut etäopetus vaatii kuitenkin opetuksen järjestäjältä kohdejoukolle niin pedagogista kuin teknologistakin tukea. Esimerkiksi Mannisenmäen ja Mannisen (2004) tutkimuksen mukaan opetuksen järjestäjän ja ohjaajan rooli korostuu etäopetuksen aikana. Kyseisen tutkimuksen mukaan suuri osa opiskelijoiden mainitsemista huonoista etäopiskelukokemuksista johtui nimenomaan opiskelijoiden kokemasta vähäisestä ohjauksen tai tuen puutteesta, kun opettaja ei ollut fyysisesti läsnä opetuksen aikana. Tämä oli myös yleisin syy etäopintojen keskeyttämiselle.

3.1 Etäopetuksen mahdollisuudet

Etäopetus tuo tiettyjä rajoitteita ja haasteita opetukselle, mutta antaa paljon myös erilaisia mahdollisuuksia. Se mahdollistaa esimerkiksi opetuksen kaikille oppijoille, myös heille, jotka eivät muuten pystyisi osallistumaan luokassa tapahtuvaan opetukseen esimerkiksi sairauden tai muun henkilökohtaisen esteen takia (Kentnor 2015). Myös perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (Opetushallitus 2014, 39) mainitaan etäyhteyksin tapahtuvan opetuksen tavoitteet ja mahdollisuudet. Näitä ovat esimerkiksi yhdenvertaisen ja monipuolisen opetuksen laadukas järjestäminen riippumatta esimerkiksi koulun tai kodin sijainnista tai siitä, missä lapsi fyysisesti käy kouluun. Perusteissa mainitaan myös, kuinka etäyhteyden välityksellä sekä erilaista teknologiaa hyödyntämällä voidaan monipuolistaa oppimisympäristöjä.

Mäkelän ym. (2020, 5) mukaan etäopetuksen hyvänä puolena nähdään myös mahdollisuus joustavuuteen opetuksen ja suunnittelun suhteen. Opetuksessa pystytään myös antamaan tukea ja huomioimaan oppilaan henkilökohtaiset tarpeet. Opettajan on helppo antaa henkilökohtaista ohjausta ja palautetta oppilaalle esimerkiksi videoyhteyden välityksellä. Opettaja voi myös helposti seurata oppilaiden tehtävien edistymistä ja palautuksia sähköisten palautusjärjestelmien avulla, vaikka oppilasjoukko olisi suuri. (Mäkelä ym. 2020, 5) Eomin ym. (2021, 13) mukaan etäopiskelu mahdollistaa uudenlaisen käsityksen elinikäisestä oppimisesta. Tämä tarkoittaa oppimista, jonka etäopetus ja uudet teknologian avulla tuotetut opetuskäytänteet mahdollistavat. Nguyenin (2015) tutkimuksen mukaan osalle oppilaista myös sopii paremmin opiskelu, jossa ei olla välittömässä kontaktissa muiden oppilaiden ja opettajan kanssa. Tällöin esimerkiksi sosiaalisen paineen tuoma ahdistus voi laskea. (Nguyen 2015)

Nummenmaan (2012, 27–28) tutkimuksessa kävi ilmi, että opettajat pitivät toimivaa vuorovaikutusta opettajan ja oppilaan välillä tärkeimpänä asiana toimivalle etäopetukselle. Samassa tutkimuksessa nousi esiin, kuinka opettajat painottivat etäopetuksen olevan parhaimmillaan silloin, kun toiminta on joustavaa, eikä opetus ole sidottuna tiettyyn aikaan tai paikkaan. Myös opetuksen yksilöllistäminen ja monipuolisuus nähtiin rikastuttavana asiana. Opettajan ja oppilaiden välisellä vuorovaikutuksella voidaan luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta, ja tämä on mahdollista myös erilaisten viestintävälineiden avulla. Esimerkiksi erilaisella palautteella ja muulla sekä verbaalisella että non-verbaalisella viestinnällä on vaikutusta opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutussuhteen muodostumiselle.

(Vlachopoulous & Makri 2019) Stokoen ym. (2021) mukaan edellytys toimivalle vuorovaikutukselle etäyhteyksin tapahtuvassa opetuksessa on kuitenkin ihmiset, eikä teknologia itsessään.

3.2 Liikunnan etäopetus

Opetuksen siirryttyä valtakunnallisesti etäopetukseen keväällä 2020, piti opetuksen järjestäjien alkaa toteuttamaan opetusta uusien keinoin lyhyellä varoitusaajalla. Opetussuunnitelma pysyi samana, mutta sitä tuli kuitenkin muokata soveltuvaksi toisenlaiseen muotoon kuin mihin aiemmin oli totuttu. Tämä vaikutti erityisesti oppiaineisiin, joissa sekä opettajien että oppilaiden tuli sopeutua täysin uusiin opetus- ja toteutustapoihin. Näitä olivat erityisesti taito- ja taideaineet, joihin myös liikunta kuuluu. Koska opetusta ei voitu enää toteuttaa perinteisissä luokkahuone- ja liikuntasaliolosuhteissa, muuttuivat opetuksen järjestäminen ja toteutus radikaalisti. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021)

Liikunnan ja terveystiedon opettajat ry (Liito ry) antoi myös valtakunnallisia ohjeistuksia ja lausuntoja koskien poikkeustilaa ja sen vaikutuksia liikunnanopetukseen. Poikkeusoloihin siirtymisestä huolimatta Liito ry halusi tiedotteillaan muistuttaa myös oppilaita ja heidän huoltajiaan liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden merkityksestä oppilaan kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Poikkeusolojen huomioiminen oli tärkeää liikunnanopetuksessa, mutta liikunnanopetusta ja lasten fyysistä aktiivisuutta ei tullut silti vähentää. Päinvastoin oli erityisen tärkeää muistuttaa ja kannustaa lapsia ja nuoria liikkumaan edelleen valtakunnallisten suositusten mukaan myös poikkeusolojen aikana. Liito ry listasikin poikkeusolojen aikana erilaisia tapoja, joita opettajat voivat hyödyntää liikunnan etäopetuksessa. Näitä olivat muun muassa oppimispäiväkirjat, puhelinapplikaatiot ja erilaiset liikuntaan keskittyvät videot. (Liito ry 2020)

Liikunnan etäopetusta on toistaiseksi tutkittu niukasti, vaikka viime vuosien ajan tutkimustieto onkin merkittävästi lisääntynyt. Petrusic ja Stemberger (2021) tutkivat opettajien käyttämiä opetusmalleja liikunnan etäopetuksessa ja muun muassa sitä, mitkä etäopetusmallit ja -tavat olivat kaikista tehokkaimpia oppilaiden oppimisen ja fyysisen aktiivisuuden näkökulmasta. Tutkimuksessa testattiin viittä eri opetusmallia, ja niiden vaikutusta oppilaiden fyysisen aktiivisuuden tasoon etäliikuntatunneilla. Tulosten mukaan tehokkain opettajien käyttämä malli, jolla oppilaat saivat eniten toteuttaa fyysistä aktiivisuutta tunneilla oli malli, jossa

opettaja oli antanut oppilaille etukäteen kuvattuja videotallenteita. Tämä sai oppilaat myös innostumaan ja osallistumaan tunneilla omia ideoitaan hyödyntäen. Tulokset osoittivat, että mitä tarkemmat toimintaohjeet opettaja oli oppilaille antanut, sitä aktiivisemmin ja tehokkaammin oppilaat itsenäisesti työskennellessään toimivat. (Petrušic ym. 2021, 1, 15-16)

Toinen samana vuonna tehty tutkimus tutki liikunnanopettajien ja kouluterveydenhoitajien kokemuksia parhaista liikunnan etäopetustavoista ja -tyyleistä, sekä sitä, millainen vaikutus näillä tavoilla ja tyyleillä oli opiskelijoiden hyvinvointiin ja terveyteen poikkeusolojen aikana. Tutkimukseen vastanneet opettajat ja kouluterveydenhoitajat kokivat kykenevänsä tarjoamaan hyvää ja laadukasta opetusta oppilaille myös poikkeusolojen aikana uusin järjestelyin, mikäli he itse saivat tarvittavaa tukea ja resursseja toteuttaa parasta mahdollista opetusta oppilailleen. Kouluterveydenhoitajien vastauksissa korostuivat myös kokemukset siitä, että heillä oli suuri merkitys opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja terveyden tukemisessa poikkeusolojen myötä muuttuneessa elämäntilanteessa. (Vilchez ym. 2021, 6–7)

3.3 Tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen opetuksessa

Opetuksen siirryttäessä täysin etäopetuksen varaan oli tärkeää, että opettajilla oli riittävät valmiudet järjestää opetusta oppilaille normaalista poikkeavalla tavalla. Tämä tarkoitti käytännössä tieto- ja viestintäteknologian varassa tapahtuvaa opetusta. Tieto- ja viestintäteknologinen (tv) osaaminen on noussut yhä enemmän keskiöön myös perusopetuksessa tapahtuvassa koulutyössä. Tämä perusopetuksen opetussuunnitelmassakin mainittu kansalaistaito on tärkeä opetuksen ja oppimisen väline. Yksi tärkeä tehtävä perusopetuksen järjestäjillä onkin huolehtia, että kaikilla oppijoilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää omia tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan. (Opetushallitus 2014, 23)

Tieto- ja viestintäteknologian huima kehitys sekä sen hyödyntäminen opetuksessa on luonut täysin uuden kuvan oppimisesta sekä uusista oppimisympäristöistä. Tieto- ja viestintäteknologia voi antaa paljon mahdollisuuksia ja uusia tapoja opetukselle, mutta tuo mukanaan myös haasteita. Näitä ovat esimerkiksi kysymys siitä, kuinka hyödyntää tieto- ja viestintäteknologia taitoja siten, että se tukisi oppijoita mahdollisimman paljon ja parhaalla mahdollisella tavalla. (Kuuskorpi 2015, 12–13) Tieto- ja viestintäteknologia sekä sen hyödyntäminen voi antaa mahdollisuuksia esimerkiksi oppilaan yksilöllisen ja eriytetyn toiminnan järjestämiselle. Tämän mahdollistamiseksi vaaditaan kuitenkin toimivia pedagogisia

ratkaisuja opetuksen järjestäjältä. Onkin tärkeää, että jokaiselle opetuksen järjestäjälle olisi tarjolla mahdollisimman paljon ja helposti tukea sekä koulutusta kyseisten taitojen hankkimiselle ja kehittämiseksi. (Autio-Hiltunen & Kiviniemi 2007, 134) Tieto- ja viestintäteknologian liittäminen oppimisympäristöihin toteutuu siten, että se mahdollistaa erilaisen viestinnän ja tiedonkäsittelyn. Tämän lisäksi edellä mainittujen taitojen avulla on mahdollista luoda erilaisia, oppimista tukevia oppimisympäristöjä esimerkiksi äänen, kuvan ja erilaisten tekstien avulla. (Manninen ym. 2007, 73–74) Tämän kaltaisia verkkopohjaisia oppimisympäristöjä käytettiin myös opettajien toimesta liikunnan etäopetuksessa keväällä 2020.

Parhaimmillaan tieto- ja viestintäteknologia voi osana liikunnanopetusta lisätä sekä opiskelijoiden motivaatiota että oppimista (Zavatto ym. 2012, 53). Teknologian käyttö ja sen hyödyntäminen liikunnanopetuksessa on lisääntynyt viime vuosien aikana, ja tämä korostui entisestään COVID-19-pandemian aikaisen etäopetuksen aikana. Huhtiniemi ym. (2017, 396–399) ovat nostaneet esiin yleisimpiä tapoja hyödyntää teknologiaa liikunnanopetuksessa. Näitä ovat muun muassa liikkuva kuva ja mobiilisovellukset, erilaiset aktiivisuus-, askel- ja sykemittarit sekä GPS-laitteet. Edellä mainittuja tapoja hyödynsi moni liikunnanopettaja myös COVID-19-pandemian aikaisen etäopetusjakson aikana (Ervelius 2022; Kuismin 2021).

4 OPETTAJAN JA OPPILAIDEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS ETÄOPETUKSESSA

4.1 Vuorovaikutuksen merkitys

Liikunnanopetuksessa on erityisen tärkeää huomioida erilaiset yksilöt, sillä myönteiset kokemukset liikunnasta edistävät liikunnallisen elämäntavan omaksumista. Opettajan tehtävänä on ottaa huomioon jokaisen oppilaan tarpeet ja lähtökohdat, ja opetuksellista eriyttämistä voidaan toteuttaa myös esimerkiksi kiinnittämällä erityistä huomiota opettajan ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen. (Huovinen & Rintala 2017, 411–412) Erityisesti COVID-19-pandemian aikana kontaktiopetuksen radikaalin vähenemisen johdosta vuorovaikutuksen merkitys korostui entisestään. Kontaktiopetuksessa hyväksi todettuja vuorovaikutuksen eriyttämisen keinoja, kuten oppilaan nimen käyttämistä keskustellessa, kysymysten esittämistä tai katsekontaktia ei etäopetukseen siirryttäessä ollut enää mahdollista samalla tavalla toteuttaa, joten monikanavaisen viestinnän toteutumista voidaan pitää liikunnan etäopetuksessa erityisen tärkeänä. Opettajan tulee kiinnittää erityistä huomiota opetusviestintäänsä, jotta opettajan ja oppilaan vuorovaikutus olisi mahdollisimman selkeää. (Huovinen & Rintala 2017, 411–413)

Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus voi tapahtua joko kasvokkain tai etäyhteyksien avulla. Opettajan ja oppilaan välisen viestinnän määrä ja laatu vaikuttavat selkeästi niin opettamiseen kuin oppimiseenkin, ja on tärkeää tiedostaa erilaisten viestintämuotojen mahdollisuudet ja rajoitteet. Nykypäivän viestintä voi tapahtua joko suullisesti, kirjallisesti tai teknologian kehittymisen ansiosta myös etänä esimerkiksi videoyhteyden välityksellä. (Moore 1991)

Mosstonin & Ashworthin (2008, 36) mukaan vuorovaikutuksen ja palautteen sävyllä ja antamistavalla on merkitystä. Viestinnän merkittävä ja tiedostettu ongelma, tulkinnanvaraisuus, korostuu etäyhteyksiä käytettäessä erityisen paljon, sillä kommunikaatio ilman ilmeitä, eleitä ja muita kehollisia ilmauksia jättää vastaanottajalle usein paljon tulkinnanvaraa, mikä voi johtaa väärinymmärryksiin (Mosston & Ashworth 2008, 38–41). Esimerkiksi erilaiset hymiöt ja emojiit viestin perässä saattavat muuttaa viestin merkitystä ratkaisevasti, ja tämä voi aiheuttaa hämmennystä opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen aikana. Kirjallinen palaute voikin monesti olla oppilaalle haasteellista ymmärtää, mikäli se ei ole riittävän yksinkertaista ja

spesifiä. Tästä syystä etäopetuksessa ja muussa etänä tapahtuvassa viestinnässä kommunikaation puutteet ja rajoitteet voivat jopa pahentaa entisestään vuorovaikutuksen aiheuttamia ongelmia muun muassa väärinymmärrysten ja virhetulkintojen takia. (Moore 1991)

4.2 Palautteenanto etäopetuksessa

Palautteenannon tarkoituksena on edistää taitojen oppimista, auttaa ryhmän organisoinnissa, vahvistaa positiivisia käyttäytymismalleja, lisätä pätevyyden kokemuksia sekä ennen kaikkea motivoida oppilasta liikkumaan. Myönteisen palautteen antaminen vahvistaa myös opettajan ja oppilaan välistä luottamusta sekä tukee oppilaan itsetuntoa (Spencer-Cavaliere & Watkinson 2010; Zimmer 2011, 145–148). Lapsi tai nuori voi saada tekemisestään erilaista palautetta, joka voidaan luokitella sisäiseen ja ulkoiseen palautteeseen. Sisäinen palaute tarkoittaa eri aistikanavien tuottamaa tietoa liikkeistä ja suorituksista, ja se muodostuu henkilön omista kokemuksista ja tuntemuksista, kun hän suorittaa hänelle annettuja tehtäviä. Tämän, fyysisten suoritusten luonnollisena seurauksena tulevan palautteen voidaan sanoa olevan liikuntataitojen oppimisen perusta. (Jaakkola & Mononen 2017, 323)

Ulkoisen palautteen merkitys taidonoppimiseen, pätevyyden kokemusten muodostumiseen sekä motivation lisääntymiseen on suuri. Ulkoinen palaute tarkoittaa ulkopuolisen lähteen, esimerkiksi liikunnanopettajan tai toisen oppilaan tarjoamaa tietoa tehdystä suorituksesta. Ulkoinen palaute voidaan kohdistaa joko yksittäiselle oppilaalle tai isommalle ryhmälle, ja sitä voidaan antaa joko muiden kuullen julkisesti tai yksityisesti, jolloin siitä ovat tietoisia vain palautteenantaja ja -saaja. (Jaakkola & Mononen 2017, 323–325) Ryanin & Decin (2017) mukaan henkilökohtainen palaute on julkista palautetta tehokkaampaa, minkä vuoksi sitä tulisi antaa myös liikunnanopetuksessa mahdollisimman paljon. Liikunnanopetuksessa henkilökohtaisen palautteen antaminen on kuitenkin usein haastavaa, koska ryhmäkoot ovat isoja ja opettajia on paikalla yleensä vain yksi. Suurin osa liikuntatunneilla annettusta palautteesta onkin nimenomaan julkista palautetta (Mosston & Ashworth 2008, 36).

Ulkoista palautetta voidaan antaa joko suorituksen aikana tai sen jälkeen (Jaakkola & Mononen 2017, 327). Lopputulokseen keskittyvää palautetta tehokkaampaa on palaute suorituksen laadusta, koska se antaa usein oppilaalle tietoa, mitä hän ei välttämättä itse saanut oman sisäisen palautteensa kautta (Magill & Anderson 2017, 36). Suorituksen aikana annettu ulkoinen palaute voi kuitenkin joissain tilanteissa olla myös haitaksi, sillä se voi häiritä oppilaan omia havaintoja

suorituksestaan. Oman sisäisen palautteen hyödyntäminen on taidon oppimisen näkökulmasta ensiarvoisen tärkeää, ja viivästetty ulkoinen palaute antaa oppilaalle mahdollisuuden prosessoida oppimaansa ensin itse. Erityisesti taidoissa jo pidemmällä olevalle oppilaalle on tärkeää jättää aikaa suorituksen ja palautteenannon väliin, kun taas uutta taitoa opetellessa välittömästi suorituksen jälkeen annettu palaute voi olla usein toimivampi tapa. Viivästetty palaute kannustaa oppilasta sisäisen palautteensa analysoinnin lisäksi muun muassa ongelmanratkaisuun ja itsenäiseen ajatteluun, minkä vuoksi sen voidaan sanoa olevan välitöntä palautetta tehokkaampaa. (Jaakkola & Mononen 2017, 327; Magill & Anderson 2017, 36) Koska etäopetuksessa viivästetyn palautteen määrä korostuu, voi olla mahdollista, että etäopetukseen siirtyminen voi joissain tilanteissa jopa tehostaa taidonoppimista.

Ulkoisella palautteella on yleisimmin tarkoitettu vain suullisesti annettua palautetta, mutta sitä voidaan antaa myös nonverbaalisesti esimerkiksi erilaisin elein, ilmein ja reaktioin. Myös kirjallisessa tai sähköisessä muodossa annettu palaute on yleistynyt etäopetuksen lisääntyessä, ja esimerkiksi videokuvauksen, ääniohjauksen, mobiilisovellusten tai muiden teknologiaa hyödyntävien alustojen käyttö on yleistynyt viime vuosina merkittävästi. Erityisesti älypuhelinien yleistymisen tällä vuosituhannella on mahdollistanut entistä monipuolisemman teknologian hyödyntämisen myös palautteenannon ja -saamisen muodossa. (Jaakkola & Mononen 2017, 323) COVID-19-pandemian aikana liikuntateknologian hyödyntämisellä oli suuri merkitys etäopetuksen järjestämisessä, vaikka Raganin (1999) mukaan palautteen antaminen etäopetuksen aikana voikin olla haastavaa muun muassa heikommista havainnointi- ja vuorovaikutusmahdollisuuksista johtuen. Toisaalta Meyenin ym. (2002, 187) mukaan vuorovaikutus ei ole enää nykypäivänä sidottuna tiettyyn aikaan ja paikkaan, mikä mahdollistaa myös aiempaa monipuolisemman ja toimivamman palautteenannon.

Etäopetuksen etu kontaktiopetukseen verrattuna on opettajan mahdollisuus arvioida ja antaa palautetta ajasta ja paikasta riippumatta, sillä sähköinen materiaali on hänellä jatkuvasti käytössä. Tällöin myös palautteenanto on mahdollista missä ja milloin vain. (Meyen ym. 2002, 190) Välittömän palautteen antaminen on kuitenkin etäopetuksessa haastavaa, koska opettaja ei yleensä ole suorassa yhteydessä oppilaaseen. Suomessa COVID-19-pandemian aikaisen etäopetusjakson aikana liikunnanopettajat järjestivät opetuksensa pääasiassa itsenäisesti suoritettavien liikuntatehtävien avulla eikä lukujärjestykseen merkittynä aikana (Kuismin 2021).

Ulkoa tullut palaute voi parhaimmillaan auttaa vahvistamaan ja kehittämään tavoiteltua toimintaa ja käyttäytymistä, minkä lisäksi esimerkiksi itsetuntemus, toisten huomioon ottaminen ja sosiaaliset taidot voivat kehittyä (Jaakkola & Mononen 2017, 323–325). Grahamin (2008, 150) mukaan ulkoinen palaute onkin hyvin merkittävä osa oppimista, ja oppilaat tarvitsevat sitä myös osana liikuntatunteja. Lisäksi on hyvä muistaa, että ulkoinen palaute on tehokkaampaa, kun se annetaan hyvän eikä huonon suorituksen jälkeen (Ahmadi ym. 2011). Etäopetuksessa vuorovaikutuksen ja palautteenannon suuri haaste ilmenee viestinnän yleisen ongelman, tulkinnanvaraisuuden kanssa, koska oppilas ei aina välttämättä ymmärrä kirjallisen palautteen perusteella, mitä opettaja on tarkoittanut (Mosston & Ashworth 2008, 38–41). Tästä syystä on tärkeää, että opettaja on viestinnässään selkeä ja täsmällinen, koska epätietoisuus voi helposti johtaa virheellisiin tulkintoihin, ja etäyhteyksin tapahtuvassa opetuksessa väärinymmärrysten määrä voi entisestään kasvaa (Moore 1991).

Ulkoisen palautteen antamisen avulla opettaja voi auttaa oppilasta hyödyntämään myös oppilaan omaa sisäistä palautetta (Jaakkola & Mononen 2017, 329). Ulkoisen palautteen avulla opettaja voi esimerkiksi kohdistaa oppilaan huomion harjoiteltavan taidon ydinkohdiin, jolloin oppilas voi kuulemansa palautteen lisäksi havainnoida omaa toimintaansa. Taidonoppimisessa parhaaseen lopputulokseen päästään, kun kaikkia palautteenannon osa-alueita hyödynnetään tasapuolisesti. (Mosston & Ashworth 2008, 46) Kaikkein tärkeintä oppimisen kannalta on kuitenkin antaa jonkinlaista palautetta, sillä palautteenannolla on merkittävä vaikutus oppimiseen (Graham 2008, 155).

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän tutkielman tarkoituksena oli selvittää, millaisia vuorovaikutustapoja ja -kanavia COVID-19-pandemian aikaisessa liikunnan etäopetuksessa käytettiin keväällä 2020, sekä millä eri tavoin oppilaat osallistuivat etäopetukseen kuuluvien tehtävien suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi selvitettiin, millaisia vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja rajoitteita opettajan ja oppilaiden välisessä vuorovaikutuksessa ilmeni etäopetuksen aikana. Alla on esitetty tutkielman tutkimuskysymykset.

1. Millaisia vuorovaikutustapoja ja -kanavia opettajan ja oppilaiden välillä käytettiin COVID-19-pandemian aikana liikunnan etäopetuksessa?
2. Millaisia olivat opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutuksen mahdollisuudet ja rajoitteet COVID-19-pandemian aikana liikunnan etäopetuksessa?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Aineisto

Tämä tutkielma toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan väitöskirjatutkijan ja lehtorin kanssa, jotka keräsivät haastatteluaineiston kevään 2020 etäopetusjakson aikana. Haastateltaviksi etsittiin liikunnan aineenopettajia eri kouluasteilta eri puolilta Suomea, ja haastateltavat löydettiin pääasiassa tutkijoiden henkilökohtaisten kontaktien kautta sekä Jotakin todella uutta liikunnanopetuksessa -Facebook-ryhmän kautta.

Aineistonkeruu tapahtui Zoom- ja Microsoft Teams -alustoilla, joiden avulla haastattelut myös nauhoitettiin. Lisäksi osa haastatteluista nauhoitettiin myös erillisellä ääninauhurilla, jonka jälkeen haastattelut litteroitiin sanatarkasti. Tallenteiden vaihteluväli oli 27:53 minuutista 1 tuntiin ja 2:06 minuuttiin. Yhteensä koko aineisto oli kooltaan 210 A4-sivua, ja fonttina toimi Calibri fonttikoon ollessa 12 ja rivivälin 1,5. Tähän tutkimukseen aineistosta otettiin vain se osuus, jossa kuvattiin oppilaiden osallistumista sekä opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta ja sen toteutumista liikunnan etäopetuksessa. Analysoitavan aineiston koko oli yhteensä 31 A4-sivua ja 11 486 sanaa fontin ollessa Calibri, fonttikoon 12 ja rivivälin 1,5.

Tutkimukseen osallistuneet haastateltavat työskentelivät liikunnan aineenopettajina joko perusopetuksessa tai lukiossa, minkä lisäksi yksi haastateltavista työskenteli ammatillisessa peruskoulutuksessa. Tutkimukseen osallistui 12 haastateltavaa, joista seitsemän oli naisia ja viisi miehiä. Haastatteluja tehtiin alunperin kaikkiaan 15, mutta tutkimukseen otettiin niistä lopulta mukaan vain 12, koska yksi haastatteluista oli harjoitus, yksi epäonnistui teknisten ongelmien takia ja yksi jätettiin pois siitä syystä, että yhdestä koulusta päätettiin tutkimuksen luotettavuuden takia ottaa enintään kaksi haastateltavaa. Tutkimuksen aineiston kylläntymisen vuoksi ei katsottu tarpeelliseksi sisällyttää samasta koulusta useampien opettajien haastatteluja aineistoon.

Tutkielmassa käytetty aineisto kerättiin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla, jolloin haastateltavat saavat tutkimuksen aikana vapaasti vastata haastattelijan ennalta laatimiin kysymyksiin. Näin haastatteluista saatiin tarpeeksi laaja ja kattava kokonaiskuva aineistonkäsittelyä varten. Haastattelumuotoinen tutkimus mahdollistaa vastaajalle myös yksityiskohtaisen selonteon kysyttävään aiheeseen liittyen ja tarvittaessa haastattelijalla voi

selventää kysymyksiin liittyviä epäselvyyksiä. Haastattelijalla on myös halutessaan mahdollisuus tarkentaa annettuja vastauksia lisäkysymysten avulla. (Bhattacharjee 2012, 73, 78) Teemahaastattelussa on myös tyypillistä, että haastateltava nostaa esille aiheita ja näkökulmia, joihin haastattelija ei välttämättä ole osannut kyselylomakkeen laadintavaiheessa varautua (Hirsjärvi & Hurme 2009, 66). Tässä tutkielmassa käytetty haastattelurunko löytyy kokonaisuudessaan tutkielman lopusta (liite 5).

6.2 Tutkimusetiikka

Tutkimuksenteon ja aineistonkeruun aikana noudatettiin eettisiä periaatteita (TENK 2021). Osallistujille lähetettiin etukäteen kuvaus tutkimuksesta, tietosuojailmoitus sekä pyyntö osallistua haastatteluun. Haastattelun alussa osallistujille kerrottiin vielä suullisesti tutkimuksen tarkoituksesta, ja muistutettiin osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Lisäksi osallistujilta pyydettiin suostumus haastattelun nauhoittamiseen.

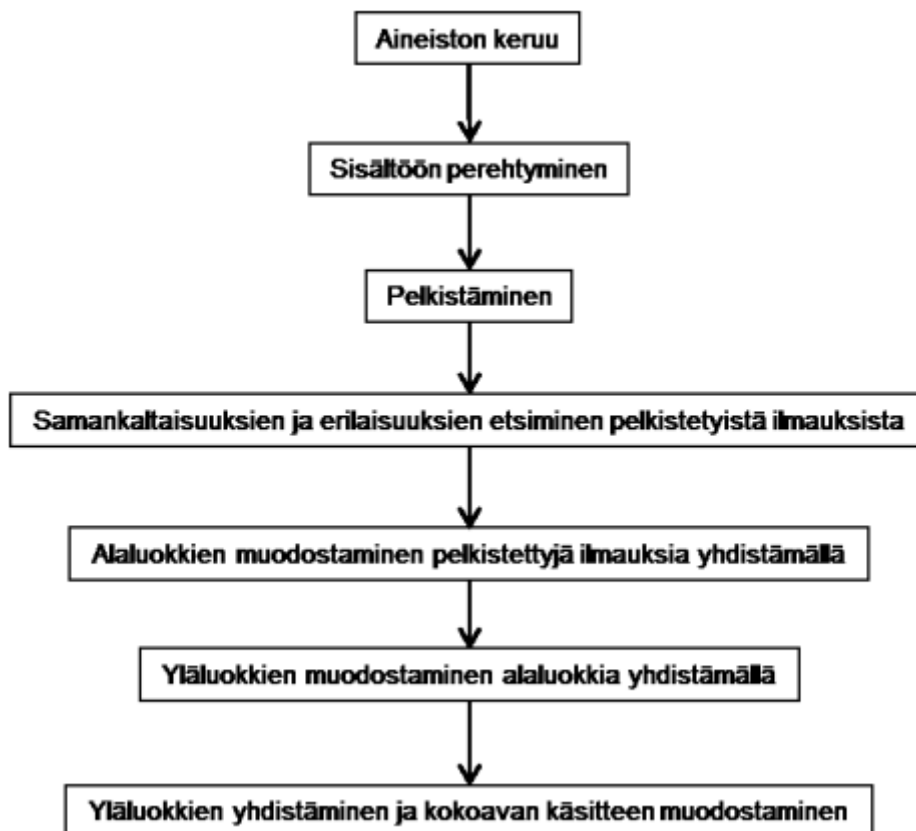
Tutkimuksessa käytetty alkuperäinen aineisto saatiin lyhytaikaista käyttöä varten vain tätä tutkielmaa ja sen tekoa varten. Aineiston alkuperäinen haltija ja aineiston kerääjä lähetti valmiiksi litteroidun aineiston suoraan tutkielman tekijöille suojattua yhteyttä pitkin siten, ettei se ole voinut päätyä välissä kolmansille osapuolille. Aineiston lähettämiseen käytettiin Funet Filesender –tiedostonjakopalvelua, joten käytetyn aineiston voidaan katsoa olleen hyvin suojattu ja täyttäneen siten tutkimuseettiset kriteerit hyvin.

Analysointivaiheessa aineistosta poistettiin ensimmäisen aineistonluvun jälkeen kaikki henkilö- ja muut tunnistetiedot, jotta haastatteluun osallistuneita vastaajia ei voida nimen, koulun tai muun määrittävän seikan perusteella tunnistaa. Tunnistetiedoista ei ollut tässä tutkielmassa hyötyä tutkimuksen tai siitä saatujen tulosten kanssa, joten niiden säilyttämiseen ei koettu olevan perusteita. Lisäksi tutkielman tekijöitä sitoo vaitiolovelvollisuus haastateltavia ja aineiston sisältöjä kohtaan.

6.3 Sisällönanalyysi aineiston analyysitapana

Kerätty aineisto analysoitiin käyttäen aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, koska sen koetaan antavan parhaiten vastauksia esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 104) määrittelevät aineistolähtöisen sisällönanalyysin olevan “pyrkimys kuvata aineiston sisältöä

sanallisesti ja etsiä tekstistä erilaisia merkityksiä”. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin analyysivaihe tapahtui tässä tutkielmassa sen jälkeen, kun kaikki haastattelut oltiin käyty läpi ja niistä oltiin tehty tarvittavat poiminnat ja huomiot. Kumpikin tutkimuskysymys toteutettiin aineistolähtöisen erittelyn mukaisesti eritellen ja analysoiden aineistoa siltä osin, kuin se oli valittujen tutkimuskysymysten näkökulmasta tarpeellista.

KUVA 1. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajarvi 2018, 112).

Tutkielman aineisto kerättiin kevään 2020 aikana, ja valmiiseen aineistoon perehdyttiin vuosien 2021 ja 2022 aikana. Litteroidusta aineistosta poimittiin tutkimuskysymyksiin vastaavia havaintoja, jotka kirjattiin myöhempää tarkastelua varten Excel-taulukoihin (liite 1). Havainnoista muodostettiin erilaisia pelkistyskäsitteitä, joilla saatiin aineistoa eriteltyä taulukkoon löytämällä pelkistyskäsitteistä samankaltaisuuksia ja erilaisuuksia (liite 2; liite 3). Tämän jälkeen pelkistettyjä ilmauksia yhdistämällä saatiin muodostettua erilaisia alaluokkia, jotka yhdistettiin edelleen valittujen yläluokkien alle. Yläluokiksi merkittiin opettajan mahdollisuudet, opettajan rajoitteet, oppilaiden mahdollisuudet ja oppilaiden rajoitteet opettajan ja oppilaiden välisessä vuorovaikutuksessa (liite 4). Lopuksi luokittelusta tehtiin loppukoonti, jonka avulla saatiin

muodostettua kokoavat käsitteet vastaamaan tutkimuskysymyksiä ja näin taulukoitua havainnot kokoavaan taulukkoon (liite 4; taulukko 8).

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tarkka kuvaus tutkimusprosessin vaiheista ja niiden toteuttamisesta lisäävät tutkimuksen luotettavuutta, ja kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista, että luotettavuuden tarkastelu koskee koko tutkimusprosessia. Tärkeimpänä luotettavuuden kriteerinä pidetään tutkijaa tai tutkijoita itseään, sillä tutkimuksen lähtökohtana on aina tutkijoiden avoin subjektiviteetti, kun laadullisesta aineistosta tehdään tulkintoja. Laadullisessa tutkimuksessa keskeisin tavoite on päätyä onnistuneisiin tulkintoihin. (Eskola & Suoranta 1998, 211–214; Hirsjärvi & Hurme 2000) Tuomi & Sarajärvi (2017, 160–163) mainitsevat neljä luotettavuuden kriteeriä, joiden avulla voidaan tarkastella laadullisen tutkimuksen luotettavuutta erityisesti tutkimuksissa, joissa on käytetty sisällönanalyysia. Nämä termit ovat suomeksi käännettynä tutkimuksen uskottavuus, siirrettävyys, luotettavuus ja vakiintuneisuus.

Tutkimuksen *uskottavuus* (credibility) kuvaa Eskolan & Suorannan (1998) mukaan sitä, “vastaavatko tutkijan käsitteellistäminen ja tulkinta tutkittavien käsityksiä”. Tässä tutkimuksessa tutkijoita oli useita, ja epäselvissä tilanteissa heillä oli mahdollisuus pohtia ja vertailla omia havaintojaan ja tulkintojaan toistensa kanssa. Uskottavuutta on pyritty lisäämään myös monipuolisilla aineistoesimerkeillä sekä tutkimusanalyysin läpinäkyvällä kuvaamisella.

Siirrettävyydellä (transferability) tarkoitetaan tulosten siirrettävyyden mahdollisuutta toiseen kontekstiin tietyin ehdoin, vaikka yleistyksset eivät ole aina mahdollisia muun muassa sosiaalisen todellisuuden monimuotoisuuden vuoksi (Eskola & Suoranta 1998). Tämän tutkimuksen tulokset voivat olla siirrettäviä toiseen kontekstiin, esimerkiksi toisen oppiaineen tai eri ikäluokkien opetukseen. Liikunnanopetuksen erityisen luonteen vuoksi täytyy siirrettävyyden arvioinnissa olla kuitenkin kriittinen.

Luotettavuuden (dependability) kriteeri Niirasen (1990) mukaan täyttyy, kun “ulkopuolinen henkilö tarkastaa tutkimusprosessin toteutumisen”. Koko tutkimusprosessin ajan tutkijoiden tekemiä havaintoja, edistymistä ja kokonaisvaltaista työskentelyä arvioitiin aiheeseen perehtyneen ohjaajan sekä muiden tutkijoiden toimesta. Tutkijat saivat työskentelynsä tueksi

säännöllistä ohjausta ja tukea, jolla varmistettiin, että tutkimuksen luotettavuuden kriteerit säilyivät loppuun asti.

Vakiintuneisuuden (Confirmability) kriteerin mukaan ulkopuolinen henkilö arvioi tutkimuksen tuotokset, kuten aineiston, mahdolliset löydökset, tulkinnat, suositukset ja muut merkittävät havainnot (Niiranen 1990). Luotettavuus-kriteerin tapaan tutkimuksen tuloksia, tehtyjä havaintoja ja johtopäätöksiä on arvioinut useampi ulkopuolinen henkilö, joten havainnot eivät ole vain yksittäisen tutkijan subjektiivisten näkemysten varassa.

Laadullisessa tutkimuksessa tutkittava ja tutkija ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, joten toimivalla vuorovaikutuksella voi olla merkittävä vaikutus haastattelun lopputulokseen. Toisaalta haastattelija voi myös huomaamattaan vaikuttaa haastateltavan vastauksiin. Tutkijan omat mielipiteet ja oletukset voivat näkyä haastateltavalle esimerkiksi johdattelun ja kysymysten asettelun myötä, ja toisaalta myös haastateltava voi oman, rehellisen mielipiteensä sijaan kertoa asioita, joita olettaa haastattelijan haluavan kuulla. (Hirsjärvi & Hurme 2009, 23, 195) Esimerkiksi Holsteinin ja Gubriummin (1995, 4) mukaan haastattelijan yritykset pysyä haastattelutilanteissa neutraalina epäonnistuvat lähes aina. Tässä tutkielmassa käytetyn aineiston ovat kuitenkin keränneet kaksi kokenutta yliopistotutkijaa, joten voidaan olettaa, että aineistonkeruuvaihe on suoritettu luotettavasti ja eettisten periaatteiden mukaan. Haastattelututkimuksen luotettavuutta parantaa ammattiasemaan, koulutukseen tai asiantuntijuuteen kohdennetun näkemyksen hyödyntäminen, mikä vahvistaa tätä oletusta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 72). Haastattelijoiden lisäksi myös haastateltavat olivat oman alansa koulutettuja asiantuntijoita, minkä voidaan katsoa olevan aineiston ja tutkimuksen luotettavuutta lisäävä tekijä.

Tutkimukseen osallistui 12 liikunnanopettajaa eri puolilta Suomea. Koska haastateltavien määrä on pieni, täytyy tutkimustulosten yleistettävyyden arviointiin suhtautua kriittisesti. Osallistujien määrää merkittävämpi tekijä on kuitenkin tutkimukseen rekrytoidut henkilöt, joilta löytyy tarkoituksenmukaista tietotaitoa ja kokemusta tutkittavasta aiheesta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85–86). Jokainen haastateltava toimi haastatteluhetkellä liikunnanopettajana, joten voidaan olettaa, että haastateltavilla oli ajankohtaista tietoa ja kokemusta liikunnanopetuksesta ja sen järjestämisestä pandemia-aikana.

7 TULOKSET

7.1 Vuorovaikutus ja sen eri toteutustavat

Tässä luvussa tarkastellaan opettajan ja oppilaan välistä vuorovaikutusta sekä nostetaan esille eri vuorovaikutuskanavia, joita käytettiin opettajan ja oppilaiden välillä etäopetusjakson aikana. Esiin nousee myös erilaisia tapoja, miten oppilaita osallistettiin liikunnanopetuksessa tehtävien suunnittelun osalta, sekä miten opettajat huomioivat oppilaiden yksilöllisyyttä etäopetusaikana.

7.1.1 Oppilaiden osallistuminen tehtävien suunnitteluun

Jokaisessa 12 haastattelussa kävi ilmi, että oppilaat ovat jossain määrin päässeet osallistumaan tehtävien suunnitteluun etäopetusjakson aikana. Suurimmassa osassa haastatteluista (n=10) opettajat kertoivat, että oppilailla on ollut mahdollisuus valita eri tehtävävaihtoehdoista itselleen mieluisia. Osassa haastatteluista opettajat kertoivat, että oppilas on esimerkiksi saanut valita saman aihealueen sisältä eri tasoisia, itselleen sopivia tehtäviä. Oppilailla oli ollut myös esimerkiksi mahdollisuus valita, suorittavatko he osan tehtävistä sisällä vai ulkona. Lisäksi oppilaat saivat valita, haluavatko he tehdä tehtävät yksin vai esimerkiksi perheenjäsentensä kanssa.

”No se lähtee se ohjeistus samana kaikille, mut et esimerkkinä niinku just se tän viikon tehtävä, ni siel on 30, 60 ja 100 pisteen suorituksia, ja sitten oppilaille on kerrottu, että 60 pistettä on se minimi. Et kun tiedetään, et siel on myöskin se jengi, joka vaan haluaa käyä lenkillä ja päästä sillee niinku helpolla siitä hommasta. Ni ne pystyy sen tekemään. Niil on vaan lisähaasteena nyt tällä viikolla pitäs saada tehtyä jonkunäkönen GPS-taideteos, et saa sen 60 pistettä. Tai sit käy sen 30 minuutin lenkin plus tekee sen päälle puolen tunnin venyttelyt. Et tavallaan niinku siinä tehtävässä mun mielestä on sitä eriytystä, et jos et sä oo kauheen kunnianhimonen ni sä pääset niinku melko helpolla sen tehtävän läpi, mutta sitte taas jos haluat haastaa ittees, ni sithän sä voit ottaa kaikki ne vaativimmat tehtävät ja tehä sit sen mukaan.” (Haastateltava 1)

”Kyl siel on aina joka viikko ollu sitten vähän eri kursseilla eri tehtäviä siellä menossa. Et sitten aina on ollu pari vaihtoehtoo, mistä on saanu ikään kuin valita. Et sitten semmosia teemoja viikoilla on ollu, mitä ois sitte ehkä halunnu käyä läpi myös siellä lähiopetuksessa, että niitten puitteissa, mut siel on aina ollu mahdollisuus valita. Että jos on ollu vaikka jotakin rytmiliikuntaa, niin sun on ollu mahdollista tehdä tanssia tai body percussiota tai... Et sen teeman puitteissa niin sitä valinnanvaraa on saanut tehdä.” (Haastateltava 5)

”Tietenkin eriyttäminen on mukana ihan yhtä lailla etänä kun kontaktissakin, että esimerkiks tossa äsken mainitsemissani välineenkäsittelytehtävissä niin on hyvin eritasoisia haasteita, joista oppilas saa valita niinku omantasoisensa. Mutta on eriytetty myöskin niinkun mielenkiinnon ja tämmösen motivaation näkökulmasta. Että esimerkiks lukiossa mä oon antanu tosi paljon erilaisia vaihtoehtoja.” (Haastateltava 7)

”Että ainaskin se, että ei ollut, ei oo pakotettu ketään tekemään. Mut ne tuli kyllä sillon sit kerralla semmonen iso lista niitä. Et siitä voi sit valita yhden. Et ohjeena oli, et ‘teet yhden viikossa ja saman voi tehdä vaan kerran’. Silleen se oli, et niitä vaihtoehtoja oli sit paljon, niin se siinä oli se ajatus meillä.” (Haastateltava 12)

Kuusi opettajaa kertoi, että oppilailla on ollut mahdollisuus toteuttaa liikuntatunneilla osittain myös omaa mahdollista urheilulajiaan ja sitä kautta omia harjoitusohjelmiaan. Moni urheilijataustainen oppilas oli mielissään tästä mahdollisuudesta päästä harjoittelemaan omaa lajiaan myös koululiikunnassa.

”Kyllä pääsi ainakin mitä myöhempään meni niin tota. Mie kysyin mitäs tänään tehtäis. Ekana ulos, ulkona vai sisällä. Ja onneks todella paljon niinku aina ulos. No, siitä 60 minuuttii omaa lajia tai jotain kivaa ja raportoi Classroomii, alkuu vähän enemmän... opettajajohtoista.” (Haastateltava 2)

”Ja sitten toinen, jolla on saanu vaikuttaa, niin on sillä tavalla, että aika monella tunnilla, jos oppilas on vaikka nyten jalkapalloilija ja sillä on omia reeniohjelmia, niin ovat saaneet toteuttaa myös noita omia, ainakin osittain noita omia reeniohjelmiaan. Et sillä tavalla kyllä sisältöihin ovat saaneet vaikuttaa.” (Haastateltava 4)

”Joo no mul ei oo tohon noin oikeen mitään lisättävää, että samat systeemit. On ryhmiä, joissa... esimerkiks kasiluokalla on... yks oppilas, joka on tehnyt joka tunti omaa lajiaan, omaa treeniään, mutta myös sitä mitä on ohjeistettu kaikille. Et semmoset yksilölliset varianssit on kyllä ollu mahdollisia.” (Haastateltava 7)

Neljä haastateltavaa kertoi konkreettisesti, että mitä pidemmälle etäopetus jatkui, sitä enemmän oppilailla oli valinnanvapautta suunnittelun osalta, kun etäopetukseen siirtymisen alkuvaiheissa suunnittelu ja tuntien toteutus oli vielä enemmän opettajajohtoista.

”Joo, kyl meillä nyt varsinkin muutaman viime viikon aikana ja just ens viikollekin laitettiin, et saa aika vapaasti jopa näyttää jotakin erityisosaamistaan tai sit keksiä omaa tehtävää tai suunnitella, vapaasti valita. Et sitä valinnanvapautta, et se on selkeesti nyt myös lisääntynyt loppua kohden kuitenkin. Aika hyvin heillä näyttöjä on sillai alkuvuodeltakin ja sitten tältä etäjaksolta. Ja ne, joilla ei oo, niin sit ehkä toivottavasti motivoituu vähän, kun saa ite, ei oo niin tarkkoja raameja, että mitä sen pitäis olla.” (Haastateltava 5)

Neljä opettajaa kertoi kysyneensä aina konkreettisesti tunnin alussa tai lopussa oppilailtaan, mitä kyseisellä tai seuraavalla liikuntatunnilla oppilaat haluaisivat tehdä, jolloin oppilailla oli ollut mahdollisuus vaikuttaa ja kertoa toiveistaan liikuntatuntien sisältöihin.

“No siis sillä tavalla että... Mulla on, tai mulla joka tunti loppuu sellaseen loppupiiriin. Käyttänyt Sokrativee, ne on totuttanut oppilaat siihen, että joka tunti ikään kun istutaan ringiin alas ja se on Sokrative-muodosossa ja. Siellä aina yleensä viimeinen kysymys on jotenkin, joka suuntaa seuraavaan kertaan, tai mitä toiveita on, tai miltä tämmönen tunti tuntu. Et sillä tavalla. - - Mut ehkä eniten mul on ollut ainakin se loppupiiri kyselyssä, et on sitä kysytty, mitä ne seuraavaks toivois.” (Haastateltava 4)

”Noo alkuajan se meni ihan täysin, että minä. Et mää pyrin sen, et sitten tulee takuuvarmalla. Eli lähettiin ulos. Eli jonkunnäkönen peruskestävyyslenkki. Vähintään kolkkyt ja muuta. Mut sitte puolenvälin jälkeen aina kun me oltiin Meetissä, niin sai myös ehottaa, että mitä haluis seuraaville viikoille. Ja sit kun seiskaluokilla meillä on kolme vuosviikkotuntii, niin meille tuli se just siihen etäopetusjaksoo, et meillä on neljä tuntii viikossa, et kaks tuplatuntii. Niin siihen koko luokan liikuntaan, niin minä kysyin aina, et mitä ne haluaa tehdä. Ja niistä kokosin aina viikottain sitten niin, että siel tuli huomioituu kaikkien mielipide, joka älähti tai kerto, niiku sano. Niin sit se.”

(Haastateltava 9)

TAULUKKO 1. Opettajien käyttämät oppilaiden osallistamistavat.

Sisältöjen kuvaus	Maininnat aineistossa (n)
Oppilaat osallistuneet jossain määrin tehtävien suunnitteluun	12
Oppilailla ollut mahdollisuus valita eri tehtävävaihtoehtoista itselleen mieluisia	10
Oppilailla ollut mahdollisuus toteuttaa liikuntatunneilla omaa urheilulajiaan tai harjoitusohjelmaa	6
Opettaja on pyytänyt oppilailta palautetta etäopiskeluajasta sekä tehtävistä	6
Opettaja kysynyt suullisesti joko liikuntatunnin alussa tai lopussa, mitä liikuntatunnilla tehdään, ja tällöin oppilailla ollut mahdollisuus vaikuttaa ja kertoa toiveistaan	4
Etäopetuksen jatkuessa pidempään, oppilailla oli enemmän valinnanvapautta suunnitella omaa opiskeluaan, kun alussa opetus oli enemmän opettajajohtoista	4
Yhteensä	42

Opettajat pitivät tärkeänä oppilaiden mahdollisuutta osallistua tehtävien suunnitteluun etäjakson aikana. Oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa tuntien suunnitteluun tehtävien sisältöjen kautta kasvoi selkeästi etäjakson jatkuessa pidemmälle.

7.1.2 Opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutuksen tavat liikunnan etäopetuksessa

Liikunnanopetuksen siirtyessä etäopetukseen myös kaikki niihin liittyvät tehtävät, palautukset sekä muu yhteydenpito opettajan ja oppilaiden välillä siirtyivät etäyhteyksien ja teknologian varaan. Seuraavissa kappaleissa esitellään kaikki eri kanavat ja tavat, joiden avulla vuorovaikutusta toteutettiin, mukaan lukien esimerkiksi se, mitä kanavia pitkin tehtävien ohjeistus, tehtävien palautukset sekä muu yhteydenpito tapahtui. Nämä keinot ja tavat on jaettu kolmeen eri taulukkoon sen mukaan, onko kyseessä sosiaalinen kontakti opettajalta oppilaalle, oppilaalta opettajalle vai vastavuoroinen vuorovaikutus.

Selvästi suosituimmat kanavat, joita opettajat käyttivät tehtävien ohjeistukseen ja palautteenantoon olivat Wilma ja Classroom. Wilmaa käytti 12 opettajasta kymmenen ja Classroomia yhdeksän.

”Meillä lähtee aina ohjeet maanantaina Wilma-viestissä ja sit ne julkaistaan myös maanantaina siellä Google Classroomissa.” (Haastateltava 1)

“Classroomissa, sinne tulee ne kaikki tehtävät. Et tai niin, sieltä löytyy kaikki tehtävät ja ohjeet. Ja sitten Wilmaan mä oon laittanu maanantaisi aina hyvät huomenet ja nopeen palautteen viime viikon tehtävistä, yleisellä tasolla. Ja sitten oon lähettäny, että nyt löytyy Classroomista uudet tehtävät. Ja sit mä oon vielä kopioinu sen tehtävän siihen liitteeks. Se, et Wilma-viesti voi lähtee vanhemmille, ja vanhemmat taas ei oo siellä Classroomissa. Niin nekin näkee sen tehtävän siitä sitten suoraan. Et se tulee vähän niinku kahta, kahta viestintäkanavaa pitkin.” (Haastateltava 10)

Lähes kaikki haastateltavat toivat esiin useamman kanavan, joita he käyttivät tehtävien ohjeistusten ja palautteenannon suhteen.

”Tai et mulla oli WhatsAppi, Snapchat, Wilma ja sitten nää Meetin kautta. Meillä käytettiin sitä, nii, mulla. Ja sitte Classroom.” (Haastateltava 9)

Vähemmän esiin nousseita tapoja, joilla opettaja saattoi olla yhteydessä oppilaaseen olivat esimerkiksi suora puhelinsoitto oppilaalle. Näin mainitsi toimineensa kaksi opettajaa. Soittaminen oli helpoin keino tavoittaa ja saada yhteys oppilaaseen tietyissä tapauksissa.

“Tavallaan jokaiselle oppilaalle pitäis antaa sillä omalla kauhalla ja lusikalla, että toinen tarvii vähän enemmän haastetta ja selviää tosta vaan niks naks tehtävistä. Ja toisille siin pitää vetää se rima aika alas. Pitää soittaa perään, että ‘jaksoitsä nyt tänään lähtee sinne lenkille vai et?’” (Haastateltava 1)

TAULUKKO 2. Opettajien mainitsemat ohjeistukseen ja palautteenantoon käytetyt vuorovaikutuskanavat opettajalta oppilaille.

Vuorovaikutuskanavat opettajalta oppilaalle	Maininnat aineistossa (n)
Wilma	10
Classroom	9
Kirjalliset työt	5
Meet	4
Videolinkki	3
WhatsApp	3
Pedanet	3
Puhelinsoitto	2
Chromebook	1
Sähköposti	1
Suullinen ohje	1
Rubric	1
Itse tehdyt videot	1
Snapchat	1
Docs	1
Teams	1
Yhteensä	47

Selkeästi eniten vuorovaikutusta oppilaalta opettajalle tapahtui video- ja kuvapalautusmuodossa. Videopalautuksia mainittiin kymmenessä haastattelussa ja erilaisia kuvanpalautustehtäviä mainittiin yhdeksässä haastattelussa.

“Mut sit joo, tietyllä tapaa kyllä, että meillä on niinku useesti siis lenkkeilypalautukset on tällasii niinku GPS-sovelluksen kuvakaappauksia. Sit jos siel on jotain muuta niinku vaikka liikkuvuus, lihaskunto tai jotain siihen koordinaatio-ketteryysasioihin, niin ne on

sit sellain et maksimi minuutin pitusia videoita. Mielellään kattois vähän pidempiäkin, mut kun sitä massaa on niin paljon, et muuten niitten videoitten tuijottelussa menis niinkun ihan hillittömän kauan, niin kyl sitä nyt niinku tavallaan joo, kun jonkun näkösen idean saa, mutta että esimerkiksi kyl taitojen opettelu ja oppiminen on tämmösis etäolosuhteissa haastavaa, että tavallaan kun pitäis siinä oppimistilanteessa saada annettua sitä korjaavaa palautetta, niin sehän ei nyt niiku oo mahdollista, jollei sitten pidä sellasta ihan niinku live-tuntia.” (Haastateltava 1)

“Ja sitten siihen päälle on tullu semmosia niin sanottuja bonustehtäviä, me ollaan annettu. Jolla sitten me pystytään itte antamaan sitten arvio. Tai sitten oppilaalle kerrottu, että jos haluaa sitten vaikuttaa siihen, että on aktiivinen ja muuta, niin sitten on annettu esimerkiksi vaikkapa jonglööraustehtäviä, ja kaks viikkoa aikaa, ja sitten kuvaa omaa lähtötasoaan ja sitten kertoo si-, tai raportoi sitä kirjottamalla ja. Sitten treenailee sitä ja laittaa väliraporttia välillä ja sitten lopuksi miltä tuntu...” (Haastateltava 3)

Vaikka monessa haastattelussa opettajat kertoivat pyrkineensä osallistamaan oppilaita liikunnanopetuksessa ennen kaikkea liikunnallisilla tehtävillä, oli ainakin kahdeksassa haastattelussa mainittu erikseen, että oppilaat tekivät ja palauttivat opettajille myös kirjallisia tehtäviä, jolloin esimerkiksi tehtävien tarkistus ja kontrollointi oli helpompaa. Nämä kirjalliset tuotokset pitivät sisällään muun muassa liikuntapäiväkirjoja, joita opettajista neljä kertoi käyttäneensä. Myös yksi opettajista mainitsi käyttäneensä videoliikuntapäiväkirjaa.

“Meil on Pedanetissä on ne tehtävät, ja sitten meil on siellä sellanen, tai minulla on ollut semmonen systeemi, et mul on semmonen videoliikuntapäiväkirja, johon sitten jotenkin todentaa sen, että on oikeesti liikkunut. Ja sitten nää kirjalliset tehtävät. Että en tiää, onko tämä nyt niin hirveen hirveen tekninen, mut joo tällä lailla.” (Haastateltava 11)

“Tähän aikaan mulla nyt osu tuo liikunta kakkonen ja sitte liikunta kolmonen. Kolmoskurssilla niil on, lähti jo sieltä kurssin alusta tehtiin tämmönen, että ne teki semmosen alkutestistön, minkä perusteella ne nyt on tehnyt semmosta esseetä kautta raporttia siitä, että no miten ne meni, mitä niitten pitäis kehittää ja miten ne kehittää sitä. Ja nyt sitten, kun ollaan oltu enempi etänä, niin sitten ollaan lisätty siihen

tämmönen liikuntapäiväkirjatyyppinen homma. Mutta se on ollu kyllä nyt hyvin itsenäistä työskentelyä enemmänkin, että.” (Haastateltava 10)

Osassa haastatteluista nousi esiin tehtävien palautuskanvina myös mielenkiintoisia alustoja, jotka ovat varmasti suurimman osan nuoren jokapäiväistä elämää, mutta ehkä harvemmin käytetty koulussa tehtävien palautusalustoina. Näitä olivat esimerkiksi Snapchat ja TikTok.

“Mä oon kiitollinen, et mä osaan käyttää Instaa sekä siinä niitä. Ja sitten Snapchatii. Se, mistä mä oon ite pettynyt tietyllä tapaa, et se TikTok ois nyt ollut vielä lisäksi, koska ne laitto mulle TikTok-versiona tosi paljon, ja mua harmitti, et mää en pystyny laittaa mitää ite, omia. Koska mulla ei oo se vielä hallussa. Et se on se mun nyt sit seuraava, että mä otan sen vielä syksyyn mennessä.” (Haastateltava 9)

“Mutta sit oon myös sallinut muita palautuskanavia. Snapin kautta mä oon ottanut kans myös videoita vastaan, kun toi tekniikka ei heillä aina toimi, tai he ei saa ladattua videoita tai muuta. Et niitä on tullut sekä sähköpostiin että Snapin kautta, oiskohan muualta, ja sit sinne Classroomiin. Ne on ehkä ne yleisimmät.” (Haastateltava 5)

TAULUKKO 3. Opettajien mainitsemat ohjeistukseen ja palautteenantoon käytetyt vuorovaikutuskanavat oppilailta opettajalle.

Vuorovaikutuskanavat oppilailta opettajalle	Maininnat aineistossa (n)
Videopalautukset	10
Kuvapalautukset	9
Kirjalliset työt	8
Classroom	7
Crosstracker tai älykello -kuvankaappaus	5
WhatsApp	4
Liikuntapäiväkirja	4
Sähköposti	3
Wilma	3
GPS-sovelluksen kuvankaappaukset	2
TikTok	2
Pedanet	2
Forms	1
Videoliikuntapäiväkirja	1
Sokrative	1
Snapchat	1
Puhelu	1
Yhteensä	38

Myös vastavuoroista vuorovaikutusta pystyttiin toteuttamaan etäyhteyksien kautta opettajan ja oppilaiden välillä, vaikka tilanne oli poikkeava siinä suhteessa, mihin ja minkälaiseen vuorovaikutukseen normaaliajassa liikunnan suhteen on totuttu. Suosituin keino, jolla opettaja ja oppilas olivat selkeästi vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, oli puhelun välityksellä tapahtunut yhteydenpito. Seitsemän opettajaa kertoi keskustelleensa oppilaiden kanssa puhelimen välityksellä etäjakson aikana. Osa näistä oli tapauksia, joissa opettaja oli ottanut yhteyttä oppilaaseen, ja toisissa taas oppilas soittanut opettajalle, kun opettaja oli kertonut, että on tavoitettavissa puhelimen välityksellä.

“Muutama oppilas ei oikeen, Classroom oli heille vähän kankee just ton tän kielenymmärtämisen tausta, maahanmuuttotaustaa. Niin hyö lähetti WhatsAppilla sitten suoraan videoo ja kuvaa ja tälleen. Ja välillä juteltiin ihan puhelimesakin, kotiväki saattaa soittaa, ja ‘mikä on, ei toimi tekniikka’ tai muuta niin... tehtävät saatiin sillä tavalla kyllä, hyvin vietyy maaliin asti.” (Haastateltava 2)

Yhdessä haastattelussa opettaja kertoi olleensa oppilaisiin tarvittaessa yhteydessä videopuhelun välityksellä. Tällä tavoin opettaja pystyi paremmin huomioimaan myös ne oppilaat, joilla oli mahdollisesti haasteita tehtävien tekemisessä.

“Ei, ei oo ollu, kun ne saa tosiaan, kun ne saa omaan tahtiin niitä suorittaa. Mutta sitten viikoittain on aika monen oppilaan, tai muutamien oppilaitten kanssa käydään videopuhelua tai soitellaan. Ja sitten, jos raportissa on näkyny vaikka sitä, että ‘okei toi on nyt väsyny tai ahdistunu tai jotain’, niin oon soittanu. Ja sitten niitä heikompia oppilaita niin varsinkin ekojen viikkojen aikana videopuheluita ja katottu yhdessä tästä tietokoneen ruudulta, että tos on toi tehtävä ja... Puheluita ja videoita, mutta ei koko porukalle.” (Haastateltava 8)

Osassa haastatteluista vastavuoroista kommunikointia opettajan ja oppilaan välillä oli tapahtunut monien eri kanavien välityksellä, esimerkiksi Meet-tapaamisten yhteydessä, WhatsApp-sovelluksen välityksellä ja Sokrativessa.

“Sit tosiaan mul on se soitto sen tunnin aikana. Ja sitten viis minuuttia ennen tunnin loppua, niin Sokrative avautuu, johon kokoonnutaan loppupiiriin, jossa sitten on kolmesta neljään kysymystä mulla ollu vakiona se määrä. Jossa käyään, vähän kysytään siitä tunnista plus sitten suunnataan seuraavaan kertaan. Että kohtuu. Tommonen se karkeesti on. Ihan joitakin tunteja on avattu tuolla Meetissa, ja sit sillä tavalla, että joko Classroomin kautta tai suoraan annettu Meet-linkki. Jomminkummin kautta että. Mut tuo ehkä se karkee rutiini on mulla.” (Haastateltava 4)

TAULUKKO 4. Opettajien mainitsemat oppilaiden kanssa vastavuoroiseen vuorovaikutukseen käytetyt toiminnot.

Vuorovaikutukseen käytetyt toiminnot	Maininnat aineistossa (n)
Puhelu	7
Meet-tapaaminen	3
WhatsApp-viestittely	2
Videopuhelu	1
Yhteensä	13

Vastauksissa nousi selkeästi esiin, kuinka opettajat pitivät tärkeänä sitä, että ovat oppilailleen tavoitettavissa, ja että oppilaat tiesivät siitä. Suurimmassa osassa haastatteluista kävi ilmi, että opettajat olivat konkreettisesti ja tietoisesti yhteydessä oppilaisiin, ja osoittivat myös oppilailleen tiedon siitä, että aina saa ottaa yhteyttä opettajaan, jos siihen on tarvetta. Vaikka etäopetusaika loi uusia haasteita ja uudenlaisia tapoja yhteydenpidolle ja vuorovaikutukselle, kokivat opettajat silti pystyneensä ylläpitämään vuorovaikutuksellista yhteyttä oppilaiden kanssa melko hyvin. Opettajan panostaessa vuorovaikutukseen, myös oppilaat rohkaistuivat olemaan aktiivisempia.

“Muutama on... muutamia puheluita on tullu. Ne on ollu sit oppilailta mulle päin puheluita. Toki mä oon voinu laittaa viestin, et ”jos haluat ni soita” Mut sitten on WhatsApp-viesteillä, ja se toimii näitten varsin-, no se toimii kaikkien kans aika hyvin. Et kyllä nykynuoret tykkää kirjottamalla kommunikoia. Et on hiljasempaa tai muuta. Sitteku he huomaa, että siihe viestiin vastataan. Ainaki näin mä oon tulkinnu, että ku siihe tulee vastaus ja semmonen kannustava, ni sieltä pikkuhiljaa alkaa tulee enemmän ja enemmän sitä avautumista ja tekstiä.” (Haastateltava 3)

7.1.3 Oppilaiden yksilöllinen huomioiminen opettajan ja oppilaan välisessä vuorovaikutuksessa

Oppilaan yksilöllinen huomioiminen ja oppilaantuntemuksen merkitys etäopetuksen aikana nousi monessa haastattelussa esille. Useammassa haastattelussa kerrottiin, että opettaja pyrki kohtaamaan oppilaat yksilöllisesti ja huomioimaan oppilaiden tarpeet. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, että opettaja on konkreettisesti ilmaissut oppilailleen, että on tavoitettavissa ja apua on saatavilla, mikäli oppilas kokee sitä tarvitsevansa. Moni opettaja halusi nimenomaan ilmaista oppilailleen, että on käytettävissä ja tavoitettavissa.

”En oo vetäny yhtään livetuntia. Siihen oon, nii. Ei oon ollu silleen tarvetta, mutta oon myös laittanut kyllä aina viesteihin perään, että voidaan, voidaan, jos ollu vaik jotai ongelmatilanteita, joku tietoteknisiä tai muuta, että voi ottaa yhteyttä ja voidaan ottaa yhteyttä. Mutta ei oo ollu halukkuutta siihen. Et enemmän se on nyt ehkä jäänykin sitten myös oppilaiden päätettäväksi, että haluaako vai eikö oo. Et mä en oo ollut soittlemassa oppilaille kyllä, että tota. Et ei oo.” (Haastateltava 10)

”Ja sitten siellä alla lukee aina, että... ‘jos haluat, voit lähettää ope-, opettajalle lenkkikuvia WhatsAppissa ja... Opettaja on tavoitettavissa, jos on kysyttävää tai haluat jutella jostai’. Ja sit siel on aina joku tsemppilause, koska se ohje alkaa siellä.” (Haastateltava 8)

”Ja sitten mä laitan yleensä aina sinä päivänä ku se tunti on, ni Wilmassa viestin, että ‘hei olen miitissä, että tuu kysymään jos tarvii apua’. Ja sit saatan laittaa myös WhatsApp-ryhmään sen samaisen että käykää täällä. Meil on ollu silloin alussa pakollisia miittejä, että ollaan siinä tunnin alussa katottu ohjeet, mitä pitää tehdä ja kaikki on päässy Classroomii ja näi.” (Haastateltava 1)

Useammassa haastattelussa kävi myös ilmi, että jos oppilaalla on ollut vaikeuksia saada tehtyä tai palautettua kaikkia tehtäviä, on opettaja usein joutanut ja hakenut kompromissia oppilaan kanssa niin, että tehtävien taso ja vaatimus olisivat sellaisia, joista oppilas pystyisi suoriutumaan ja niihin myös sitoutumaan.

”Aina päivän, niin se oli joko samana päivänä tai sit jos oli, ryhmä pyys, että on hirveesti tehtäviä ja muuta, et ‘voidaanko seuraavana päivänä?’, niin mä joustin. Eli aina käytiin sellasta. Mä aina sanon, että ‘mun kanssa opitaan tekemään kompromisseja’. Eli mä yritän opettaa, et voidaan keskustella, neuvotella ja sitten se kultanen keskitie yhdessä, että. Siitä, että oppis niiku silleestä aina voi siirtää tai jollain tavalla vähä muokata, mut et pitää kiinni siitä, jos tehään kompromissi, et sit mennää sen mukaan.” (Haastateltava 9)

”Mut sit taas, että on valmis tekeen sitä joustoa, että jollain on hirveän hankalaa se tekniikan käyttö tai palauttaminen tai aikaansaaminen, niin sit aina madalletaan sitä kynnystä sille kohtaa, että ‘no miten sä pystyt tästä nyt selviytymään. Mulle riittää nyt vaikka, että laitat sitte WhatsAppilla mulle, mitä sä oot tänään tehny.’ Tavallaan jokaiselle oppilaalle pitäis antaa sillä omalla kauhalla ja lusikalla, että toinen tarvii vähä enemmän haastetta ja selviää tosta vaan niks naks tehtävistä. Ja toisille siin pitää vetää se rima aika alas. Pitää soittaa perää, että ‘jaksoitsä nyt tänään lähtee sinne lenkille vai et?’” (Haastateltava 1)

“Et sen teeman puitteissa niin sitä valinnanvaraa on saanut tehdä. Ja sitte myös on osa, osalla oppilaista on tosi paljon haasteita ollu niinku sen etäjakson aikana, että sit jos vaan heidän jotain näistä, tai mä oon saanu heidät ees kiinni, ni käytännössä se, että kun ‘teet edes jotakin, jota sä raportoit mulle, et mä saan jotaki näyttö’, ni mä oon ehkä siinä suhteessa sitten myös vähän löysänny aina nyörejä, et sen ei oo tarvinnu olla ihan just prikulleen. Ku jos, ku niillä on haasteita monessa muussaki asiassa, ni kuha tekee jotain, ja se edistää heidän hyvinvointia, niin se on ollu jees.” (Haastateltava 5)

Monissa haastatteluissa nousi esiin opettajan huomion kiinnittäminen esimerkiksi tehtävienannoissa sekä ohjeistuksissa niin, että niissä on huomioitu yksilölliset tarpeet ja kohdejoukko tarpeiden mukaan.

”Muutama oppilas ei oikeen Classroom oli heille vähän kankee just ton tän kielenymmärtämisen tausta, maahanmuuttotaustaa. Ni hyö lähetti WhatsAppilla sitten suoraan videoo ja kuvaa ja tälleen. Ja välillä juteltiin ihan puhelimesakin, kotiväki saattaa soittaa, ja ‘mikä on, ei toimi tekniikka’ tai muuta niin... tehtävät saatii sillä tavalla kyllä, hyvin vietyy maaliin asti.” (Haastateltava 2)

”Tietenkin eriyttäminen on mukana ihan yhtä lailla etänä kun kontaktissakin, että esimerkiksi tossa äsken mainitsemissani välineenkäsittelytehtävissä niin on hyvin eritasoisia haasteita, joista oppilas saa valita niinku omantasoisensa. Mutta on eriytetty myöskin niinkun mielenkiinnon ja tämmösen motivaation näkökulmasta. Että esimerkiksi lukiossa mä oon antanu tosi paljon erilaisia vaihtoehtoja.” (Haastateltava 7)

Muutama opettaja kertoi myös, että ennen kuin kaikki siirtyivät etäopetusaikaan, oli oppilailla mahdollisuus tulla parin päivän aikana koululle harjoittelemaan opettajan kanssa yhdessä etäopetusjakson aikana käytettäviä kanavia ja tapoja, joita tulevalla etäopetusjaksolla tultiin käyttämään. Näin opettajalla ja oppilailla oli mahdollisuus konkreettisesti yhdessä harjoitella tulevia käytänteitä ja opettajalla on ollut mahdollisuus auttaa oppilaita luokkahuoneolosuhteissa.

”Meil on koululla ollu tää Chromebookia, on Googleen liittyvä softa. Se oli vähän, se piti ottaa haltuun kahessa päivässä, että miten siihen niiku saa, no käytännössä luokkahuone nettiin. Se piti kahessa päivässä ottaa haltuun, ja meillähän oli oppilaat, sai tulla kouluun siinä kun tuli tää hallitukselta ohjeistus, sai olla torstain perjantain koulussa jos halus, ja sinä aikana myö tehti niiden oppilaitten kanssa ketä siellä oli se systeemi kuntoon.” (Haastateltava 2)

Useampi opettaja kertoi, että halusi olla tavoitettavissa oppilailleen ja pitää heihin yhteyttä mahdollisimman paljon, vaikka etäaika asettikin sille tiettyjä rajoja ja uuden tavan kommunikoinnille ja vuorovaikutukselle. Muutamassa haastattelussa opettajat kertoivat, kuinka olivat itsekkin lähteneet liikuntasuorituksiin mukaan ja osoittaneet samalla oppilaille heittäytymistä ja osallistumistaan.

”No mulla oli sitten Snapchat lisäksi, että kun mä lähin ite liikkuun jonkun ryhmän mukaan, niin mä otin ite koko ajan Snapchatiin, niin mä houkuttelin sinne muitakin kun omaa ryhmää, koska mul on kaikki, jotka on halunnu käydä seuraan meiän koulusta. Ettei oo mun liikuntaryhmät. Ja sitten niitä mun vanhoja. Ja sit laitoin aina, et ‘laittakaahan mulle, et mitä te teette’. Niin sit sieltä alko tulla lukiolaisiltaki mun vanhoilta, että ‘Susanna mein oli pakko lähtee, ku sää olit ja näin. Kato ootko ylpeä?’ Sit mä aina yritin vastaa kaikille ‘totta kai’ ja ‘hienoo, et lähitte’ ja sitten.” (Haastateltava 9)

”Kyl sillä tavalla aika aktiivisesti on koittanut kuitenkin noita omia ryhmiä sitten heihin yhteyttä pitää. Ja sit sen oman luokan kanssa niin on ollu aika aktiivista se homma, että... No esimerkiksi vaikka semmonen, niinku koittanut, et se ois nyt semmonen, et enempi ottanut, tai yrittäny ottaa semmosta luokanopettajamaista siihen, että ois ainakin jotakin yhdessä. Vaikka ei niin ois asiaakaan, niin sit aina nähään ja oppilaat on saanut aina mulle äänestää niistä haasteista jonkun viikkohaasteen, minkä mä sitte oon tehny ja kuvannu ja näyttäny niille, niin se nyt varmaan ainakin jonkun mielestä ollut ihan hauskaa.” (Haastateltava 12)

Lähes kaikissa haastatteluissa kävi selkeästi ilmi, että opettajat halusivat välittää oppilailleen tunteen siitä, että he ovat liikuntatunneilla nimenomaan oppilaita varten ja läsnä, vaikkakin eri muodossa kuin normaalisti on totuttu. Eräs opettaja kertoi, että on jokaisella liikuntatunnilla jonkinlaisessa suorassa yhteydessä oppilaisiin ja tätä kautta antaa esimerkiksi palautetta tehtävistä.

”Puhelimen välityksellä ehkä joka tunti, live-tunti on johonkin oppilaaseen yhteydessä, ja sitten on paljon tunteja, että on kaikkiin oppilaisiin yhteydessä ja. Joka tunti on niille aina joku tehtävä, joka heidän on pitänyt tehdä ja joko kuvaustehtä-, valokuvaus tai sitten ihan videokuvaustehtävä. Että, et sillä tavalla sitä palautetta pystyy aina heille antamaan. Ja sit mä oon ite käyttäny myös sitä, että sitten aina kun soittaa, pystyy samalla antaan vaikka edellisellä tunnilla tulleesta tehtävästä, mikä on ollu, pystyy antaan sitä palautetta. Että silleen mä oon, mulle se on sopinu jotenkin mun tapaan toimia niinku hyvin. Silleen, et pääsee oppilaitten kanssa ihan livenä vuorovaikutteiseen henkilökohtaisesti niitten tuntien aikana.” (Haastateltava 4)

Eräs opettaja kertoi, kuinka oppilaat ovat konkreettisesti kertoneet kaipaavansa ja toivovansa enemmän opettajan kontaktimaista otetta opetukseen. Opettaja otti palautteen vastaan ja reagoi tähän omassa toiminnassaan ja samalla osoitti myös vastavuoroisuutta ja kunnioitusta oppilaitaan kohtaan.

”Ja kun oppilailta alussa tuli sitä palautetta, nimenonmaa työiltä, että ‘se Sportyplanner on niin hankala, kun siinä pitää kokoajan lukee...’, eli siis toisin sanoen pitää itse ottaa selvää, mitä seuraavaksi tehdään. Että ‘eikö vois olla sellasta, niinku että opettaja sanoo, mitä tehdään?’ Ne kaipas tähän etäopetukseen sitä kontaktiopettaja-, -opettajuutta, miten se nyt sanotaankaan. Ja niinpä mä oon aika vähän käyttänyt Sportyplanneria nyt sit enää loppumetreillä, että sanotaan viimisen kuukauden ajan melkein kokonaan näitä live-, erilaisia live-lähettyksiä.” (Haastateltava 7)

Yksi opettaja kertoi mielenkiintoisen kokemuksen, jossa hän lähti konkreettisesti näkemään yhtä opiskelijaansa ja suorittamaan hänen kanssaan tehtävää, jotta opiskelija saa kurssinsa suoritetuksi. Tämän mahdollisti opettajan oma halu tukea ja auttaa opiskelijaa sekä koululle myönnetty hankeraha, joka oli käytettävissä tämänkaltaisen toteutuksen mahdollistamiseksi.

”Sitten itse asiassa kun tuli näistä erityispiirteistä mieleen, tai tämmöistä huomioista, niin yhen tytön kanssa ollaan, niinku hän täs palaute-, meil oli silloin tämmönen palautekeskustelu siihen liittyen, nii... hän sitä harmitteli, et kun hän ei, hän ei saanu tehtyä niin paljon kun hän olis halunnut. Meil oli silloin tää hankeraha, ni hänen kans käytiin sitten yhdessä. Käytiin itse asiassa pyöräretkellä, sit me käytiin, nii OAC-suksilla käytiin yhes saarella retkellä ja siis oikeesti tehtiin. Ja hän oli niin kiitollinen ja onnellinen, et ‘vähänkö ihanaa’. Ja kun hän oli suunnitellu tämmösen, mut hän sano, et hän ei saanu itestä irti sitä, ja se oli tosi pettynyt itseensä sen takia. Niin et kyllä täs on vähä niinku monia keinoja on ollu.” (Haastateltava 11)

Useamman opettajan haastattelussa opettaja yllättyi oppilaidensa luovuudesta ja innostui tätä myöten itsekin siitä, kuinka oppilaat lähtivät luovasti kehittämään harjoitteita opettajan antamien ohjeiden mukaan.

”Olin vaa, et ‘voi vitsi, miten luovia nää on ja taitavia. Et mun pitää muistaa syksyllä hyödyntää tätä, että he ideoi myös ite. Että antaa vaan välineitä tohon ja sanoo, et ‘tehkää niistä niinku’”. Et siellä se oli esimerkiks sellanen, missä sai olla niinku. Ja sit yks oli jo ottanut esimerkiks siihen lihaskuntoo, niin se oli käyny hakeen kattilan. Ja se veti sitten sillä kattilalla. Ja siinä vaiheessa mä en voinu kun tietyllä tapaa nauraa. Et kun mua harmittaa, että mä en saa julkasta niitä mitään. Kun on tosi monella kuvauskielto. Ettei vanhemmat halua mihinkään. Koska siel on ollut ihan mahtavia, mul ei ois tullu pieneen mieleenkään kattilaa sellast viiden litran vai mikä se on. Ja näin. Ja hän veti vatsalihasliikkeitä, kiertoja ylä- niinku, kun ei ollut mitään palloa ja näin.”
(Haastateltava 9)

Etäaika loi omalta osaltaan haasteita opetukseen ja täysin uuden luonteen liikunnanopetukseen. Haastatteluista nousi esille mielenkiintoisia tuloksia sen suhteen, miten osa oppilaista selkeästi hyötyi etäopetuksen luonteesta ja toi täysin uusia puolia itsestään esille. Toisaalta vastauksista nousi esille myös oppilaita, joilla suoritukset sen sijaan laskivat normaalitilanteeseen verrattuna. Oppilaiden vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja rajoitteita käsitellään tarkemmin luvussa 7.2.

TAULUKKO 5. Opettajien käyttämät yksilöllisen huomioimisen tavat.

Sisältöjen kuvaus	Maininnat aineistossa (n)
Eritasoiset tehtävät	12
Henkilökohtainen kontakti	9
Erilaisten palautustapojen salliminen	9
Joustaminen tehtävien palautusajassa	7
Oppilaan kotoa löytyvien välineiden huomioiminen opetuksessa	5
Livetapaaminen ennen etäopetusta	2
Oppilaan kodin sijainnin huomioiminen tehtävissä	2
Yhteensä	46

Opettajat pyrkivät huomioimaan yksilöitä tarpeiden mukaan mahdollisimman hyvin myös etäopetusaikana. Jokainen opettaja kertoi, että oppilailla on ollut mahdollisuus valita suorituksikseen eritasoisia tehtäviä. Muita yleisimpiä yksilöllisen huomioimisen tapoja olivat

opettajan henkilökohtainen kontakti oppilaisiin sekä eri palautustapojen ja -aikojen joustavuus tehtävien osalta.

7.2 Vuorovaikutuksen mahdollisuudet ja rajoitteet

Tässä luvussa opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikusta liikunnanopetuksessa tarkastellaan neljässä luokassa, jotka ovat opettajan mahdollisuudet, oppilaan mahdollisuudet, opettajan rajoitteet sekä oppilaan rajoitteet.

7.2.1 Opettajan mahdollisuudet vuorovaikutuksessa

Opettajan kokemiksi etäopetuksen aikaisiksi vuorovaikutuksen mahdollisuuksiksi nimetyt asiat toistuvat useassa eri haastattelussa. Selvästi yleisin positiiviseksi koettu muutos kevään etäopetusjakson aikana liikunnanopettajilla oli tutkimuksen mukaan oppilassuhteen vahvistuminen, sillä peräti kahdeksan haastateltavaa mainitsi kokeneensa lähentymistä yhden tai useamman oppilaan kanssa ryhmäopetukseen verrattuna (taulukko 6). Etäyhteyksien ansiosta opettajilla on mahdollisuus kohdata oppilaat yksilöinä, kun taas lähiopetuksessa huomioitavana on usein koko ryhmä.

”Mä oon ihan erilaisen suhteen saanut luotua niihin ... Nytten, kun me kommentoidaan siis tois-, siis jutellaan tuolla Classroomissa toisil-. Mä kirjotan aina palautteita, kun ne jotain näin, niin sitten ne kirjottaa sitten hymiöitä ja jotenkin ihan hassua kun varsinki sellasten kanssa, ketkä on hyvin hiljaisia tunneilla ja semmosia ei oikee, vetäytyviä, niin nyt niihin on saanut ihan erilaisen yhteyden niihin.” (Haastateltava 6)

”Etäopetuksen kautta on saanut uudenlaisen näkökulman oppilaantuntemukseen. Semmosen näkökulman, jota ei kontaktiopetuksessa todellakaan saa.” (Haastateltava 4)

Lisäksi etäopetus mahdollisti aiempaan verrattuna runsaamman palautteen antamisen ja vastaanottamisen puolin ja toisin. Sähköiset opetusmateriaalit ja palautetut tehtävät mahdollistivat suoritusten yksityiskohtaisemman tarkastelun, ja palautetta oli helppo antaa sähköisten alustojen kautta. Kontaktiopetuksessa palaute suuntautuu useimmiten opettajalta oppilaille (Jaakkola & Mononen 2017, 323), mutta etäyhteyksillä myös opettajat pystyivät kyselemään palautetta omasta toiminnastaan ja oppituntien sisällöistä.

”Mä ottaisin tän Sokrativen palautteen sinne loppupiiriin kyllä runsaammin ja useammin mukaan, koska tällä tavalla saa palautteen joka ikiseltä oppilaalta. Kun siinä live-tilanteessa vaikka millä tavalla, millä keinoin kysyt sitä palautetta, niin sä et sitä suullista palautetta saa kun parilta kolmelta.” (Haastateltava 4)

Muita mainittuja opettajien kokemia vuorovaikutuksen mahdollisuuksia olivat työn aikatauluttaminen ja aiempaa monipuolisemmat ja runsaammat oppimismateriaalit. Koska oppitunteja ei liikunnassa tarvinnut pääosin suorittaa lukujärjestykseen merkittynä aikana, pystyi opettaja keskittymään esimerkiksi palautteenantoon ja arviointiin ryhmäopetusta paremmin. Myös erilaiset sähköiset alustat ja sovellukset helpottivat ja tehostivat opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta.

”Onnistuneita tehtäviä ehdottomasti se, se Trick shot -juttu oli semmonen, mihin etenkin nää mun sellaset oppilaat, jotka ei nyt lähtökohtaisesti oo niin innostunutta liikunnasta, niin nehän oli kehittänyt vaikka mimmosia videoita. Sitten just se. Ei se, että mitä ne oli ehkä sitten onnistunut tekemään, mut just se panostaminen niihin videoihin. Just hirveetä editointia ja kaikkea muuta, musiikkia ja kaikkee mahollista semmosta ylimäärästä työtä oli tehty. Et se on sillein kiva nähä oppilaista vähän jotain muitakin puolia, et mä nään ne vaan liikuntatunnilla yleensä. Just se, että tuli ihan uusia puolia. Ja se oli semmonen, mistä tuli vanhemmilta viestiä, just esimerkiks, että ’kiva, että oli tämmönen tehtävä, että nyt pääs äitiki mukaan kuvaajan roolissa’ tai jotain muuta vastaavaa. Niistä jäi semmonen hyvä fiilis. Ja niistä tuli oikeestaan kaikilta ne palautuksetkin huomauttamatta. Et se oli silleen ihan hyvä, et 150 palautusta eikä kukaan, kukaan jättän- tai palauttanu edes myöhässä. Niin se oli silleen kiva.” (Haastateltava 10)

”Classroom... Siel on kaikki palautukset. Ja se on kätevä, kun ne. Sinne tekee sitä arviointia sinne, jokaiselle oppilaalle on jo nytten aika paljon tullut sitä arviointimateriaalia.” (Haastateltava 6)

TAULUKKO 6. Opettajien kokemat vuorovaikutuksen mahdollisuudet etäopetuksen aikana.

Opettajan kokemat mahdollisuudet	Maininnat aineistossa (n)
Oppilassuhteen vahvistuminen	8
Runsas palaute	3
Työn aikataulutaminen	1
Monipuoliset oppimismateriaalit	1
Yhteensä	13

Suurin yksittäinen maininta opettajien kokemasta vuorovaikutuksen mahdollisuudesta etäopetuksen aikana oli selkeästi oppilassuhteen vahvistuminen (n=8). Erityisesti vuorovaikutuksen lisääntyminen ja oppilaiden kanssa vahvistunut suhde koettiin positiiviseksi ja selkeäksi etäopetukseen pandemian takia siirtymisen eduksi.

7.2.2 Oppilaiden mahdollisuudet vuorovaikutuksessa

Oppilaiden mahdollisuuksia löytyi haastateltavien mukaan etäopetusjakson ajalta huomattavasti opettajien mahdollisuuksia enemmän (taulukko 7). Erityisesti liikuntatunneilla aikaisemmin passiivisemmat ja introvertit oppilaat hyötyivät koronaviruksen aiheuttamasta etäopetusjaksosta, sillä ryhmän mukana toimiminen voi olla monelle oppilaalle vaikeaa ja jopa epämiellyttävää. Itsenäisesti suoritettavat liikuntatehtävät aktivoivatkin passiivisempia oppilaita ja toi heistä esiin uusia puolia, kun he saivat työskennellä vapaasti ilman ulkopuolisia rajoitteita, kuten muun ryhmän aiheuttamia paineita tai pelkoa epäonnistumisesta.

”Yks kasiluokkalainen poika esimerkiksi, joka on hyvin hankala ollut tuolla yhteisillä tunneilla. Niin tosi hyvin nyt niinku hoitanut. Mut sitten mä ite oon miettinyt, kun sillä tulee ehkä vähän semmonen rooli siinä ryhmässä. Kun sitä ei oo sitä ryhmää ympärillä, niin se varmaan vaikuttaa siihen, et sitten toi... Mut sitten jotkut hiljaiset oppilaat, ne kans yllättää tosi myönteisesti.” (Haastateltava 4)

”Siinä on myös huomannut hienosti sen, että miten ne ehkä vähän introvertimmät siellä lähiopetuksessa, niin osasta on tullukin ihan erilainen näkemys liikkujana. Tai että he on tuonut ihan eri tavalla osaamistaan esille. Et sillai... On sillai monenlaisia ajatuksia

tästä etäjaksosta, koska osa oppilaista siitä myös hyötyy selkeesti, että he saa tehdä itsenäisesti ja siinä ei ookaan kukaan kattomassa. (Haastateltava 5)

Eräs haastateltavista mainitsi myös huomanneensa eroja tyttöjen ja poikien liikunnanopetuksen aikaisessa toiminnassa. Tyttöjen muutosta liikunta-aktiivisuudessa ja suorittamisessa perusteltiin psyykkisillä tekijöillä ja ulkopuolisten rajoitteiden poistumisella, kun taas pojilla muutosta perusteltiin mieltymyksillä ja tietoisella ja teknisellä kyvykkyydellä.

”Puhun nyt tyttöjen tämmösestä psyykkisestä puolesta, että jotka kokeilee, kokee arkuutta siellä sosiaalisessa ryhmässä kontaktiopetuksessa, ovat riemuinneet siitä, et ’nyt saa tehdä ihan yksin, kukaan ei kato mua, kukaan ei arvioi mua, mä saan olla ihan oma itseni’”. (Haastateltava 4)

”Siel on muutamia sit semmosia, ehkä poikien puolella niitä hiljaisia poikia, jotka on yllättänyt, ja jotenkin uskaltaa tuua enemmän itseensä esille ja touhunnut paremmin, kun sit siellä ihan ryhmässä ... Tuntuu, et ne tykkää liikkua paljon yksin ja touhuta, ja sillä tavalla tehdä. Ja sit tietysti jollekin pojalle voi olla se tuotoksen tekeminen, että on taitoa vaikka tietoteknisesti, niin se voi olla sitten taas semmonen osaamis-, näyt-. Et pystyy simmosta osaamista näyttämään, jos vaikka liikunnallisesti ei ookaan niin taitava. (Haastateltava 4)

Lisäksi eräs merkittävä oppilaiden kohdalla mainittu mahdollisuus oli henkilökohtaisuuden kokemus. Erityisesti hiljaisemmat oppilaat pääsivät paremmin esille itsenäisiä tehtäviä suorittaessaan, ja runsas henkilökohtainen palaute kannusti monia hyviin suorituksiin.

”Jokainen saa sen yksilöllisen palautteen, niin varmasti semmosia pieniä oppimisia tulee. Kun ethän sä luokkahuoneessa liikuntatunnilla ikinä anna kaikille suoraa palautetta. Nyt jokainen saa sen suoran palautteen. Ja musta tuntuu, et se on ollut joillekin oppilaille tosi tärkeä juttu. Siel on myös tullut, ollut semmosia heikkoja oppilaita, joist-, jotka on tosi positiivisesti yllättynyt, et kun ne on saanut sitä palautetta, niin ne on innostunut tekemään ja tekee tosi hyviäkin raportteja. Ja hyviä suorituksia.” (Haastateltava 8)

”Sitten on WhatsApp-viesteillä, ja se toimii näitten varsin-, no, se toimii kaikkien kans aika hyvin. Et kyllä nykynuoret tykkää kirjottamalla kommunikoida. Et on hiljasempaa tai muuta. Sitten kun he huomaa, että siihen viestiin vastataan. Ainakin näin mä oon tulkinnut, että kun siihen tulee vastaus ja semmonen kannustava, niin sieltä pikkuhiljaa alkaa tuleen enemmän ja enemmän sitä avautumista ja tekstiä. (Haastateltava 4)

Monilla liikunnanopettajilla oli etäopetusjakson aikana tapana antaa liikunnantunneille kontaktiopetukseen verrattuna vapaamuotoisempia tehtäviä, joita oli mahdollista toteuttaa monella eri tavalla. Lisäksi annetut tehtävät eivät olleet useinkaan sidottuja lukujärjestykseen merkitylle ajalle, vaan oppilailla oli mahdollisuus suorittaa tehtävät itselleen sopivana ajankohtana. Tämä autonomian kokemus edisti opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta muun muassa lisäämällä oppilaiden aktiivisuutta sekä tehtävien suunnittelu- että toteutusvaiheessa. Tehtävien suorittaminen omien aikataulujen mukaan sopi myös oppilaille siksi, että opettaja oli koko koulupäivän ajan tavoitettavissa, mikäli ongelmia tai kysymyksiä tehtävän suorittamiseen liittyen ilmeni.

”He (oppilaat) tykkää tästä, ja ehdottomasti se, että ei tarte elämäänsä järjestää, vaan mielellään tekee silleen kotona, koska ihmiset elää ihan järkyttävää ruuhka-aikaa. Niin heille sopii hyvin. (Haastateltava 11)

”Kun laittaa sen tehtävän, et se pitää neljään mennessä palautua, niin sit mä oon koko päivän tässä, ootan, että jos niillä on jotain kysyttävää.” (Haastateltava 6)

”Se aktiivisuuden määrä on ollut ihan erilainen nyten. Ne palauttaa tehtävät, videoilla on hymyileviä kasvoja. Ihan eri tavalla tekevät siellä niitä juttuja ja. Sit on ollut ihan mahtavaa, kun saa Wilmaan laittaa plussaa ja näin.” (Haastateltava 6)

Oppilaiden etäopetusjakson aikana täyttämät itsearviointit ja palautelomakkeet antoivat suullisen palautteen lisäksi monenlaista mielenkiintoista tietoa oppilaiden työskentelystä kevään 2020 aikana. Vähäinen vuorovaikutus opettajan ja muiden oppilaiden kanssa herätti yhden haastateltavan mukaan myös muun muassa oppilaissa itseohjautuvuutta, jota ei normaalioloissa välttämättä olisi tapahtunut.

”Pitää niikun itsearviointia ja semmosta tehä, niin. Että ne on ruvennut hoksaamaan tän niikun liikunnan hyödyn. Että tärkeetä se on ja sit et se, että kun istutaan päivät koneella, niin ’vitsi vähä teki hyvää, kun mä menin sinne metsään, ja oli se metsä, ja kun mä makasin siellä mättäällä’ ja niikun semmosia. Just se, mitä aiemminkin puhuin, että jotenkin ymmärtää sen pointin, miksi liikuntaa harrastetaan.” (Haastateltava 2)

TAULUKKO 7. Opettajien mainitsemat oppilaan vuorovaikutuksen mahdollisuudet etäopetuksen aikana.

Oppilaan mahdollisuudet	Maininnat aineistossa (n)
Vapaus ulkopuolisista rajoitteista	7
Henkilökohtaisuus	5
Motivoivat tehtävät	4
Autonomia	4
Itseohjautuvuuden kehittyminen	2
Tavoitettavuus	1
Ryhmähengen vahvistuminen	1
Oivallukset liikunnan merkityksestä	1
Yhteensä	25

Tulosten mukaan oppilaiden kokema vapaus ulkopuolisista rajoitteista oli yleisin (n=7) oppilaiden kokema vuorovaikutuksen mahdollisuus. Itsenäisesti suoritettavat tehtävät koettiin motivoiviksi, jolloin myös autonomia ja henkilökohtaisuus mahdollistivat aktiivisemmän osallistumisen. Tämä lisäsi myös opettajan oppilaantuntemusta ja vahvisti joissain tilanteissa myös opettajan ja oppilaan välistä vuorovaikutussuhdetta (taulukko 6). Erityisesti hiljaisemmat ja vetäytyvämmät oppilaat pääsivät etäopetusjakson aikana aikaisempaa paremmin esille.

7.2.3 Opettajan rajoitteet vuorovaikutuksessa

Merkittävimpana opettajien vuorovaikutusta rajoittavana seikkana mainittiin etäopetuksen työläys. Peräti kahdeksan haastateltavaa mainitsi etäopetuksen aikana lisääntyneen työmäärän rajoittaneen vuorovaikutusta niin oppilaiden kuin muunkin työyhteisön kanssa (taulukko 8). Erityisesti pandemian ja etäopetusjakson alkuvaiheet olivat hyvin työläitä ja aikaa vieviä, jolloin oma jaksaminen ja työhyvinvointi olivat koetuksella.

”No kyl se siis alkuunhan oli, koska piti tosi nopeesti parin päivän sisällä luoda tyhjästä. Ja miettii. Ja sitten se eka viikot, kun ennen kun oppii itelle hyvän kirjanpidon, mihin merkata niihin suorituksiin, kun ite teki sitä reaaliajassa. Eli se piippas se kännykkä, jos oli neljä ryhmää, niin se tarkoitti yli sataa WhatsApp-viestii. Käytännös, tai sanotaan, et melkein kakssataa, kun pyyti 2–4 kuvaa tai videoo.” (Haastateltava 9)

”Mä muistan karseimman kokemuksen omalta, että mä varmaan kaks–kolme tuntii annan palautetta niistä tehtävistä ja tarkistin niitä oppilaiden tehtäviä.”
(Haastateltava 4)

Monilla opettajilla oli selkeitä ongelmia erottaa työ- ja vapaa-aikaa, sillä etätehtävien palauttaminen oli mahdollista mihin aikaan päivästä tahansa, jolloin iso osa tehtävien palautuksista osui työajan ulkopuolelle, usein jopa arki-illoille tai viikonlopuille. Lisäksi valtaosa annetuista tehtävistä lähetettiin palautusajan viime hetkillä, jolloin niitä saattoi tulla kerralla todella suuri määrä. Tämä kuormitti useita opettajia, eikä palautumiselle koettu jäävän riittävästi aikaa.

”Ehkä isoin ongelma on se, että sit mä oon koko päivän, mä vähän niinku päivystän, et millon niitä tehtäviä tulee, ja koitan sitten heti sitä mukaan niitä tarkistaa kun ne tulee. Mutta jotenkin tuntuu, et on vähän niinku koko ajan töissä, vaikka ei sitten se työn määrä ei oo hirveen iso. Mut just on vaikee vetää rajaa siihen vapaa-ajan ja sitten työn väliin, koska sitten istuu tossa sohvalla ja ottaa läppäriin ja kattoo et ’oho, nyt on tullu taas kaks palautusta’, ja sä alat korjaileen niitä, ja sit mä katon Wilmassaki on viestejä, meet vastaileen sinne ja... Silleen kevyttä, mutta just et ei minkään näköstä rajausta kyllä oo tällä hetkellä ollut. Ja sit se ongelma koituu sinne, että kun ne on kuitenkin vähän tommosia viime hetken palauttajia, niin nythän mulle tulee perjantaina joku sata palautusta. Kerralla. Niin sit se on vähän silleen ’okei, no niin’.” (Haastateltava 10)

”Pitkiä työpäiviä. Koska hehän palautti vasta iltapäivä, illansuussa tai näin ... Se oli, illat monesti sohvalla WhatsApp-videoita katsellessa ja kuvia.” (Haastateltava 9)

Toinen luonnollinen vuorovaikutuksen rajoite etäopetusjakson aikana oli sen vähäinen määrä. Vuorovaikutuksen puute johti muun muassa siihen, ettei oppilaita pystynyt valvomaan, eikä

palautteen antaminen ollut aina helppoa. Lisäksi tiettyjen oppilaiden heikko sitoutuminen etäopetukseen hankaloitti vuorovaikutuksen ylläpitämistä.

”Oon kokeillu sitten pitää Meetsilläki kokousta ja semmosta, mutta siinä moninkertastui ne ongelmat, mitä on vaikka levottoman luokan kanssa muutenkin. Se ei. Joko siellä pitää olla yksinpuhelua tai sitten se leviää aika helposti käsiin se homma.”
(Haastateltava 4)

”Pitäs siinä oppimistilanteessa saada annettua sitä korjaavaa palautetta, niin sehän ei nyt niiku oo mahdollista.” (Haastateltava 1)

”Tollein niinku vähän siinä mielessä harmi nyt, kun ei ole sitä omaa luokkaa, et sitten vois myös enemmän, ehtis käydä semmosta kahdenkeskeistä juttelua oppilaiden kanssa, ja vois hyödyntää ja oppia näistä asioista enemmänkin. Et kun sitä ei oo, niin on vähän silleen, kun se ei nyt mulle sinänsä sitten kuulu, niin ei sitä oikeen pääse harjottelemaan. Et vois, vois halutakki oppia enemmän siellä.” (Haastateltava 10)

Useampi haastateltavista kertoi äkillisen etäopetusjakson yhdeksi suurimmista haasteista erilaiset sähköisten alustojen käyttöön liittyvät rajoitteet ja tekniset ongelmat.

”Palautuskansio ... eihän se toiminut sit millään lailla ... Että nyt ne lähettelee niitä ihan minne sattuu ja mihinkä aikaan vaan. Ja onhan se aivan kauhee tuota tuska sitten yrittää löytää sieltä niitten ihmisten tehtäviä, että minnekkä ne niitä on laittanut. ... Niistä kaikista palaute antaa ja muuta, niin on ne nyt vähän jotenkin. kansioon, joka sitten siitä ei tule mitään tietoo mulle, että onko se päivittynyt vai ei.”
(Haastateltava 12)

Yksi haastateltavista mainitsi haasteista, joita erityisesti harjoittelijat olivat kokeneet etäopetusjakson aikana. Heikompi oppilaantuntemus hankaloittaa merkittävästi opettajan työskentelyä, koska esimerkiksi oppilaiden taitotaso ja toimintatavat eivät ole entuudestaan tuttuja. Oppilaantuntemuksen rajoitteet voivat vaikuttaa myös opettajan ja oppilaiden väliseen vuorovaikutukseen.

”Meillä on noita harjoittelijoita, niin tietysti tässä meiän talossa, niin ne valittaa just sitä, että kun ei oo sitä oppilastuntemusta, että minkä tasosia ne tehtävät voi olla. Ja sitten palautteessa voi oppilaalta tulla et ‘oli liian helppo tunti, et ois pitänyt olla vaikeempi, vaikeempia tehtäviä’. Se varmaan ehkä on harjoittelijoille iso ongelma, jota... kun me kuitenkin tunnetaan ne omat oppilaat jo, niin osataan paremmin suunnitella mitä kaikkea voi olla.” (Haastateltava 4)

Useampi haastateltava mainitsi yhdeksi äkilliseen etäopetukseen siirtymisen merkittäväksi ongelmaksi erilaisten sähköisten alustojen käyttöhaasteiden ja niihin liittyvien teknisten ongelmien ilmenemisen. Haastateltavat mainitsivat nimeltä muutamia Suomen eri kouluissa yleisessä käytössä olevia sähköisiä alustoja, joiden kanssa ongelmia on heidän opetuksessaan ilmennyt. Tällaisiksi nimettiin muun muassa suositut Pedanet sekä Google Classroom -oppimisalustat. Vastauksista ilmenee myös, että teknisten ongelmien lisäksi myös oppilaiden osaamattomuus tai haluttomuus teknisten laitteiden kanssa on voinut aiheuttaa ongelmia opettajan ja oppilaiden välisessä vuorovaikutuksessa, eikä palautuksia ja muuta yhteydenpitoa ole sen vuoksi voitu toivotunlaisesti toteuttaa.

”Pedanethän se meinaa jumittaa, et varsinkin siinä jossain vaiheessa, kun oli ne palautukset alussa, niin kun kaikki yritti palauttaa samaa aikaa, niin ei sitten onnistunu.” (Haastateltava 12)

Tää liikkumistaidot just, niin se on ollut ehdottomasti se haastavin. Et siinä oli parikin haastetta, oli se videon palauttaminen. Se oli eka tehtävä, missä oppilaat palauttaa vähän pidemmän videon. Siinä oli ilmeisesti palauttamisen kanssa vähän ongelmia. Eli pikkusen ollut hidas se Google Classroomiin. Mä koitin, tai tein vielä sitten erikseen ”miten palautat puhelimella?” -ohjeet, et se olis mahdollisimman helppo. Mutta ilmeisesti on niin hidasta nettiä sun muuta, että niillä oli mennyt kuulemma jopa tunti siihen, et se 20 tai 30 sekunnin video lataa sinne. Niin tota, niistä oli sitten jäänyt olikohan 30 palauttamatta. Et ehdottomasti huonoin prosentuaalinen palautus siitä.” (Haastateltava 10)

Oppilaiden sitoutumattomuudesta kertoo myös se, etteivät opettajien laatimat selkeätkään ohjeet saaneet tiettyjä oppilaita suorittamaan sähköisten alustojen kautta suoritettavia tehtäviä

ja niiden palautuksia. Oppilaiden sitoutumattomuus etäopetukseen nousikin merkittäväksi vuorovaikutuksen rajoitteeksi liikunnan etäopetusjakson aikana.

Hankalaa kyllä se, että sit se oppilas saattaa olla niinku et 'joojoo kyl mä saan nää hoidettuu' ja asia on niinku 'joo, kyllä, ei tää oo niin paha'. Mut sit kuitenkin mitään ei oikeen niinku tapahdu, et tuen antaminenki on hankalaa." (Haastateltava 1)

"Oletettiin, että laitetaan semmonen hyvin yksityiskohtanen, tai semmonen niinku ensiks Wilma-viesti huoltajille, oppilaille ja sit siellä meidän sivuilla, niin on niin hyvin kerrottu se asia, että ei voi jäähä mitään epäselvää, mut eihän se toiminu sitten. Ne oo jaksanu lukee tuota varmaa ensimmäistä riviäkään siitä meidän ohjeistuksesta. ... Jos laittaa pelkästään oppilaille viestit, niin se toteutumisprosentti on aika paljon heikompi kun se, että laittaa huoltajille myös sen saman." (Haastateltava 12)

TAULUKKO 8. Opettajien kokemat vuorovaikutuksen rajoitteet etäopetuksen aikana.

Opettajan kokemat rajoitteet	Maininnat aineistossa (n)
Etäopetuksen työläys	8
Vuorovaikutuksen puute	3
Tekniset ongelmat	2
Oppilaiden sitoutumattomuus	2
Heikko oppilaantuntemus	1
Yhteensä	16

Opettajien mainitsemat vuorovaikutuksen rajoitteet toistuivat useassa haastattelussa, sillä esimerkiksi etäopetuksen työläyden mainitsi rajoitteeksi kaksi kolmasosaa (n=8) vastaajista. Toiseksi yleisin rajoite, vuorovaikutuksen puute (n=3) rajoitti luonnollisesti myös opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Teknisten ongelmien asettamat rajoitteet mainittiin rajoittaviksi tekijöiksi myös oppilaiden kohdalla (taulukko 9).

7.2.4 Oppilaiden rajoitteet vuorovaikutuksessa

Oppilaiden heikko työskentely ja keskittymiskyvyn puute näkyivät myös oppilaiden vuorovaikutuksen rajoitteissa. Erityisesti motivaation puute tai muu haluttomuus esimerkiksi ohjeiden lukemiseen ja tehtävien suorittamiseen etäyhteyksien välityksellä mainittiin useassa haastattelussa. (taulukko 9)

”(Nykyajan) lapset on niin sanottua ”nopean ruudun sukupolvea”, et ne ei jaksu lukea niitä ohjeita loppuun, vaan ne haluais, et se tulis näin niiku heti. Ja niiku mullakin tuli alkuun tyyliin sitä neljäsataa WhatsApp-viestiä, että oppilas saatto kysyä. Jos se tehtävänanto oli yritetty tiivistää kolmeen lauseeseen siihen alkuun vaikka näin, että ‘suorita liikunnat kolmena eri päivänä. Järjestyksen, oppituntien järjestyksen saat valita itse.’ Ku siel oli ne oppitunnit yks, kaks ja kolme. Sit oli vielä joku kolmas lause. Ni saatto tulla monta viestiä WhatsAppissa, että ‘saako nää tehä siinä järjestyksessä kun haluaa?’, vaikka se oli toinen lause siinä tehtävässä.” (Haastateltava 8)

”Saattaa olla yllättänyt negatiivisesti jotkut, että mikäs nyt on, kun normaalisti tekee ihan hyvin ja nyt tulee vähä tällasta puolivillasta. Mut sekin taas, että kun ei tiedä yhtään, että osaako vaikka joku kuvata, tai onko ymmärtänyt niitä ohjeita ihan täysin. Sit kun tää yhteydenpito on vähän tällasta hajanaista, kun ei oo jokaisen kanssa päivittäin yhteydessä, niin ei oikein tiää, mitä on ajateltu tai onko ajateltu, ja onko luettu ohjeita oikeesti loppuun asti. Et siinä, mitä on oppinu just et tosi lyhyet ohjeet pitää kirjottaa.” (Haastateltava 10)

”Osaa ei kiinnosta hirveesti. Ja sit välttämättä ne niillä yläkoululaisilla monet-, monestikaan siitä osaamisesta niiku kiinni, mutta tota. Tarvis... vähän tsemppiä sinne.” (Haastateltava 12)

Motivaation puutteen lisäksi haastatteluissa mainittiin myös tekniset ongelmat ja muu osaamattomuus tehtävien tekemiseen liittyen. Erityisesti haasteita ilmeni tehtävien palauttamisessa, sillä sähköiset oppimisalustat eivät aina toimineet toivotulla tavalla.

”Siis näitten palauttamisessa ehdottomasti niinku joittenki kohdalla ongelmaa, että. Mutta on mulla kaks oppilasta ehkä mullakin sellasia, joilla on niinku teknologisia probleemia ollu oikeesti, että ne ei osaa.” (Haastateltava 4)

”Varmaan teknisesti vaikee on se liikuntavideopäiväkirjan palauttaminen. Että kun siihen pitää kuitenkin kerätä ne, ja pitäs muistaa ottaa valokuvat ja dokumentoida. Tai videopätkiä dokumentoida sitä omaa tekemistä. Ja vaatii vähä teknistä osaamista kuitenkin. Niin se on varmaa ollut semmonen vaativin.” (Haastateltava 11)

”On semmosia oppilaita... Mä luulen, et ne käy tekemässä, mut ne ei saa tehtyä niitä raportteja. Et joskus on jopa tullut toisen oppilaan raportissa ilmi, että se on ollut sen kanssa lenkillä. Sit se toinen ei oo palauttanut mitään. Ja mä oon sitten kirjottanukin, että ‘heei, et mä oon kuullu, että sä oot, sä oot ollu tota metsälenkillä. Että koita nyt jotain saada tänne kirjoitettua.’” (Haastateltava 8)

Haastatteluiden perusteella etätehtävien kanssa haasteita kokivat paljon muun muassa sellaiset oppilaat, joilla oli vaikeuksia kielen ja tekstin ymmärtämisen kanssa. Vieraskielisille ja lukihäiriöisille runsas kirjallisen ohjeistuksen määrä oli merkittävä haaste.

”Kun on näitä S2-oppilaita, niin heillä kielitaidonkin takia tää on vähän hankala tää tilanne.” (Haastateltava 6)

”Jos on vähänkään vaikeuksia, tämmöstä lukivaikeuksia tai vaikeuksia tässä niiko ohjeitten ymmärtämisessä, niin täähän on tosi työlästä.” (Haastateltava 11)

Yksi lukiossa ja yläkoulussa työskentelevä haastateltava mainitsi myös oppilaiden kokemat itsensä kuvaamisen haasteet vuorovaikutuksen rajoitteeksi. Esiintyminen kameran edessä saatettiin kokea epämiellyttäväksi, ja myös tehtävien videoiminen ilman kuvaajan apua koettiin osoittautuvan joissain tilanteissa haastavaksi.

”Joillakin on ollut vähän tämmöstä kynnystä esiintyä siinä videolla. Että kun ei halua kuvata itseään ja muuta. ... Kun oli kaikille nyt tää videointitehtävä, et onko se, että se kuvaaminen on vähän ongelma. Se, että miten mä kuvaan ylipäätään, jos ei mulla oo ketään kuvaajaa siinä. Tai sitten se, että haluaako esiintyä videolla.” (Haastateltava 10)

TAULUKKO 9. Opettajien mainitsemat oppilaan vuorovaikutuksen rajoitteet etäopetuksen aikana.

Oppilaan rajoitteet	Maininnat aineistossa (n)
Osaamattomuus	6
Haluttomuus	4
Epäkäytännöllisyys	2
Motivaation puute	2
Tekniset ongelmat	2
Kielelliset haasteet	2
Itsensä kuvaamisen haasteet	1
Epävarmuus	1
Yhteensä	20

Tulosten mukaan yleisimmät haasteet vuorovaikutuksen toteutumiseen johtuivat oppilaiden heikosta osallistumisen tasosta sekä tekemättä jätetyistä tehtävänannoista. Mikäli oppilas ei sitoutunut annettuihin ohjeistuksiin, oli vuorovaikutussuhteen ylläpitäminen oppilaisiin ajoittain hyvin haastavaa.

Kaiken kaikkiaan oppilaille mainittiin enemmän erilaisia vuorovaikutuksen mahdollisuuksia ja rajoitteita kuin opettajilla, mutta opettajilla samankaltaiset kokemukset omista mahdollisuuksistaan ja rajoitteistaan toistuivat useammalla eri haastateltavalla (taulukko 10). Yleisimmät mahdollisuudet koettiin oppilassuhteen vahvistumisessa ja oppilaiden kokemassa vapaudessa suorittaa liikunnan tehtäviä ilman ulkopuolisia rajoitteita. Merkittävimpiä rajoitteita olivat etäopetuksen työläisyys ja oppilaiden eri syistä johtuva heikko osallistumisaktiivisuus.

TAULUKKO 10. Haastateltujen maininnat (n) opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksista ja rajoitteista.

MAHDOLLISUUDET	n	RAJOITTEET	n
Opettajan mahdollisuudet		Opettajan rajoitteet	
Oppilassuhteen vahvistuminen	8	Etäopetuksen työläys	8
Runsas palaute	3	Vuorovaikutuksen puute	3
Työn aikataulututtaminen	1	Tekniset ongelmat	2
Monipuoliset oppimismateriaalit	1	Oppilaiden sitoutumattomuus	2
		Heikko oppilaantuntemus	1
Oppilaan mahdollisuudet		Oppilaan rajoitteet	
Vapaus ulkopuolisista rajoitteista	7	Osaamattomuus	6
Henkilökohtaisuus	5	Haluttomuus	4
Motivoivat tehtävät	4	Epäkäytännöllisyys	2
Autonomia	4	Motivaation puute	2
Itseohjautuvuuden kehittyminen	2	Tekniset ongelmat	2
Tavoitettavuus	1	Kielelliset haasteet	2
Ryhmähengen vahvistuminen	1	Itsensä kuvaamisen haasteet	1
Oivallukset liikunnan merkityksestä	1	Epävarmuus	1
Yhteensä	38		36

Aineiston 12 haastateltavaa liikunnanopettajaa arvioivat opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta omista näkökulmistaan. Tuloksista voi huomata, että liikunnan etäopetuksesta löytyy niin opettajilta kuin oppilailtakin sekä mahdollisuuksia että rajoitteita. Eniten mainintoja (n=25) ilmeni oppilaiden mahdollisuuksissa, kun taas vähiten mainintoja (n=13) tuli opettajien mahdollisuuksiin. Erilaisia opettajan rajoitteita mainittiin yhteensä 16 kertaa ja oppilaiden rajoitteita 20 kertaa. Erilaisia mainintoja vuorovaikutuksen mahdollisuuksista etäopetuksen aikana ilmeni yhteensä 38 kappaletta, kun taas rajoitteista mainintoja oli yhteensä 36.

8 POHDINTA

8.1 Tulokset ja aikaisemmat tutkimukset

8.1.1 Vuorovaikutustavat ja oppilaiden yksilöllinen huomioiminen

Tämän tutkimuksen mukaan suosituimmat ja eniten käytetyt tehtävien palautustavat oppilailta opettajille olivat erilaiset kuva- ja videopalautukset. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista opettajista kertoi, että oppilaat palauttivat tehtävänsä näissä muodoissa. Myös kansainväliset tutkimukset osoittavat samankaltaisia tuloksia. Slovakiassa tehdyssä tutkimuksessa opettajat kertoivat, että vaikka oppilaat toteuttivat fyysistä aktiivisuutta etäopetusaikana erilaisten tehtävien muodossa, välittyivät ne opettajalle useimmiten pelkkien videoiden muodossa tehtävänpalautuksissa (Tlucakova ym. 2021).

Vaikka etäopetusmuoto ei mahdollistanut opettajien ja oppilaiden fyysistä vuorovaikutusta ja kanssakäymistä, koettiin vastavuoroisen vuorovaikutuksen olevan silti tärkeässä roolissa myös etäopetusaikana. Tässä tutkimuksessa opettajat kertoivat yleisimpien vuorovaikutuskanavien olleen Wilma ja Classroom, mutta vastavuoroista vuorovaikutusta oppilaiden kanssa saavutettiin eniten puheluiden muodossa. Muina keinoina vastavuoroiselle vuorovaikutukselle mainittiin muun muassa opettajan ja oppilaan väliset Meet-tapaamiset sekä WhatsApp-viestittelyt. Opettajat kokivat tärkeänä, että vastavuoroisuus säilyy oppilaiden kanssa poikkeusoloista huolimatta.

Samankaltaisia tuloksia etäopiskeluajan vuorovaikutuksesta opettajan ja oppilaiden välillä on saatu myös kansainvälisistä tutkimuksista. Eräässä verkossa tapahtuvaa opetusta käsittelevässä tutkimuksessa todettiin, että mitä enemmän opettaja ja oppilas ovat vuorovaikutuksessa keskenään, sitä merkityksellisemmän ja tärkeämmän välittämisen kokemuksen se oppilaalle luo. Erityisesti positiivisen palautteen antaminen eri kanavia pitkin osoittautui tärkeäksi vuorovaikutuksen tavaksi. (Popa ym. 2020; Stemberger ym. 2022) Myös Nummenmaan (2012) tutkimuksessa opettajat ovat kertoneet onnistuneen vastavuoroisen vuorovaikutuksen oppilaiden kanssa olevan kaikista tärkein asia toimivalle etäopetukselle. Daumin ym. (2021) mukaan on erittäin tärkeää, että opettajat huomioivat oppilaidensa sosiaaliset tarpeet etäopetuksen ja -oppimisen aikana. Opettajalla tulee myös olla käytössään monia eri strategioita ja toimintatapoja, joiden avulla hän voi edistää opettajan ja oppilaiden välistä vuorovaikutusta

etäopetuksen aikana. Samansuuntaisia tuloksia osoitti Hong Kongissa tehty tutkimus, jossa todettiin opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen tärkeys opiskelulle. Tutkimustulosten mukaan hyvällä opettajan ja oppilaan välisellä vuorovaikutussuhteella on merkitystä opiskelijan tyytyväisyyteen etäopiskelua kohtaan sekä yhteys parempiin oppimistuloksiin verkko-opetuksessa. (Zheng ym. 2022)

Tämän tutkimuksen mukaan eri vuorovaikutuskanavat mahdollistivat tehokkaamman henkilökohtaisen palautteenannon, ja etäopetusaikana opettajat pystyivät antamaan oppilaille aiempaa enemmän viivästettyä, ulkoista palautetta. Tämän mahdollistivat erityisesti erilaiset videopalautukset ja liikuntatehtävät, joita opettajat pystyivät katsomaan halutessaan uusintana ja siten arvioimaan suorituksia entistä tarkemmin. Tämä tutkimus ei kuitenkaan kerro, oliko etäopetusjaksolla vaikutuksia oppilaiden taidonoppimiseen aiemmasta poikkeavasta vuorovaikutuksesta ja palautteenannosta johtuen.

Vuorovaikutuksen ja palautteenannon merkityksestä on tehty myös kansainvälisiä tutkimuksia. Eräässä espanjalaisessa tutkimuksessa saatiin tuloksia opettajan ja oppilaan välisestä vuorovaikutuksesta sekä palautteenannon merkityksestä etäopiskelussa. Verkossa tapahtuva opetus antoi opettajalle hyviä mahdollisuuksia antaa oppilaille yksilöllistä palautetta. Toisaalta myös erilaisia vuorovaikutuksen haasteita verkon välityksellä tapahtuvassa opetuksessa opettajan ja oppilaiden välillä löydettiin, ja heikolla vuorovaikutuksella todettiin olevan vaikutusta opiskelijoiden heikompaan opiskelusetoutumiseen. (Virumbrales ym. 2022) Norjassa tehdyssä tutkimuksessa nousi esille huomioita opettajan oppilaille antamasta palautteesta. Tutkimuksen mukaan kirjallisella palautteenannolla ei välttämättä saavuteta samanlaisia tuloksia kuin suullisella palautteella, jota varsinkin heikommat oppilaat kaipaavat. (Maelan ym. 2021) Latviassa tehdyssä tutkimuksessa kiinnitettiin niin ikään huomiota palautteenannon merkitykseen etäopiskelussa. Normaaliolosuhteissa opettaja pystyy antamaan opiskelijoille välitöntä palautetta suullisesti, mutta verkossa palautteenannon tapa väkisinkin muuttuu. Kyseisessä tutkimuksessa todettiin palautteenannolla olleen suora yhteys oppimistuloksiin sekä siihen, miten opiskelijat otettiin huomioon oppimisprosessin etenemisessä. Palautteenannolla on tutkimuksen mukaan vaikutusta myös opiskelijan aktiivisempaan osallistumiseen sekä keskinäiseen vuorovaikutukseen opettajan ja oppilaan välillä. (Jurs & Spehte 2021)

Eräissä Kalifornialaisessa tutkimuksessa haastateltiin liikunnanopettajia ja kouluterveydenhoitajia, ja selvitettiin heidän kokemuksiaan liikunnan etäopetuksesta poikkeusaikana. Tutkimuksessa kävi ilmi, että opettajat olivat suunnitellensa liikuntatunteja ottaneet huomioon eri lähtökohdista tulevat oppilaat ja pyrkineet suunnittelussaan siihen, että jokainen oppilas voisi osallistua opetukseen omilla senhetkisillä teknologialaitteillaan ja resursseillaan. Tulokset osoittivat myös, että mikäli oppilas suoritti opettajan antamia tehtäviä esimerkiksi vapaa-ajallaan perheenjäsentensä kanssa, lisäsi myös tämä osaltaan oppilaan osallistumista ja fyysistä aktiivisuutta etäopetusaikana, tietyillä oppilailta jopa enemmän kuin luokahuoneolosuhteissa. (Vilchez ym. 2021, 6–7) Myös tämän tutkimuksen tulosten mukaan opettajat pyrkivät huomioimaan oppilaita yksilöllisesti ja huomioimaan mahdolliset haasteet esimerkiksi tehtävienpalautuksissa tapauskohtaisesti. Tässä tutkimuksessa opettajat kertoivat myös antaneensa liikunnan etäopetuksessa tehtäviä, joita voi suorittaa yhdessä perheenjäsentensä kanssa, ja osalle oppilaita tämä oli tärkeä ja mieluisa tapa liikuntatuntien suorittamiselle.

8.1.2 Vuorovaikutuksen rajoitteet

Tämän tutkimuksen mukaan opettajan ja oppilaiden välinen vuorovaikutus etäopetuksen aikana oli liikunnanopetuksessa pääosin haastavaa. Tulosten mukaan yleisimmät oppilaiden vuorovaikutusta rajoittavat tekijät olivat heikko motivaatio vuorovaikutuksen ylläpitämiseen ja työskentelyyn, tekniset ongelmat sekä itsensä kuvaamisen epämielilyttävyys. Heikon osallistumisen ja vuorovaikutuksen vähäisen ylläpitämisen takia on mahdollista, että oppilaan sosiaaliset kontaktit jäivät pandemia-aikana hyvinkin vähiin. Myös Zaccoletti ym. (2020) on tutkinut opiskelumotivaatiota etäopetuksen aikana, ja todennut COVID-19-pandemian aiheuttamien rajoitusten vaikuttaneen negatiivisesti oppilaiden opiskelumotivaatioon. Liikunnanopettajilla on ollut vaikeuksia oppilaiden motivoinnissa erityisesti silloin, kun visuaalista yhteyttä oppilaisiin kameroiden kautta ei ole ollut (Moustakas & Robrade 2022). Myös Yehin & Tsain (2022) mukaan sekä opettajat että oppilaat kärsivät pandemia-ajan etäopetuksessa jatkuvasti erilaisista teknisistä ongelmista, kuten verkkoyhteyksien ja teknisten laitteiden toimintahäiriöistä, ja tällä oli rajoittavia vaikutuksia niin vuorovaikutuksen ylläpitämiseen kuin tehtävienkin suorittamiseen.

Suurimpia sosiaalisia haasteita etäopetusjakson aikana olivat aikaisempienkin tutkimusten mukaan muun muassa vuorovaikutuksen radikaali vähentyminen sekä syrjäytymisen

lisääntyminen (Gurajena ym. 2021). Çebin (2022) ja Eomin (2018) tutkimusten mukaan oppilaan motivaatiolla on vaikutusta vuorovaikutuksen määrään. Lisäksi oppilaan verkko-oppimisvalmiudet eli erilainen teknologinen osaaminen ja taito käyttää sähköisiä sovelluksia oppimisolustana vaikuttaa opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen. Tästä syystä on tärkeää, että etäopetuksessa pyritään jatkossa lisäämään oppilaiden sisäistä opiskelu- ja oppimismotivaatiota, ja toisaalta tarjoamaan sellaiset verkko-oppimisvalmiudet, että oppilaiden on helppo työskennellä myös sähköisesti etäyhteyksien avulla. On myös tärkeää selvittää, miten oppilaiden motivaatiota ja verkko-oppimisvalmiuksia voitaisiin tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti lisätä, koska vuorovaikutuksella on tutkitusti merkitystä myös saavutettuihin oppimistuloksiin (Bolliger & Halupa 2018, 118–126; Kara 2021, 45–60; Paul ym. 2015, 364–382). Lisäksi henkilökohtainen vuorovaikutus vaikuttaa muun muassa opiskelijoiden hyvinvointiin, terveyteen ja tyytyväisyyteen (Kariippanon ym. 2019).

Tämän tutkimuksen mukaan opettajien vuorovaikutusta etäopetuksessa rajoittivat eniten etäopetuksen työläys ja työajan rajaamisen haasteet. Lisäksi monet opettajista kokivat, ettei heillä ole riittävää teknologista osaamista ja perehdytystä sähköisten laitteiden ja materiaalien käyttämiseen. Silti opettajat joutuivat nopealla varoitusajalla opettelemaan sähköisten alustojen käytön ja suunnittelemaan liikunnanopetuksen järjestettäväksi aiemmasta poiketen etäopetuksena. Crawford-Ferren & Wiestin (2012) mukaan verkko-opettamisen suunnittelu ja toteutus vie enemmän aikaa kuin kontaktiopetuksessa, minkä lisäksi opettajilla ei usein ole riittävää koulutusta verkko-opetuksen toteuttamiseen, ja tämä vaikeuttaa huomattavasti etäopetuksen suunnittelua ja toteutusta. Koska liikunnanopetusta ei pandemian aiheuttaman etäopetusjakson aikana yleensä järjestetty lukujärjestykseen merkittynä aikana, vaan oppilaat saivat suorittaa annetut liikuntatehtävät haluamanaan aikana, piti opettajan olla jatkuvasti tavoitettavissa mahdollista yhteydenpitoa ja kysymyksiä varten, jolloin kokonaistyömäärä kasvoi merkittävästi. Toisaalta juuri tavoitettavuus mainittiin tässä tutkimuksessa myös yhtenä oppilaiden vuorovaikutuksen mahdollisuutena, vaikka se rajoittikin opettajia muissa tilanteissa. Kaikesta huolimatta tämä vaikeutti muun muassa opettajien työ- ja vapaa-ajan rajaamista ja lisäsi entisestään työn kuormittavuutta, mikä taas rajoitti muuta vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Samankaltaisia havaintoja ovat tehneet myös Daum ym. (2021), joiden tutkimuksen mukaan lisääntynyt ajankäyttö sekä työ- ja vapaa-ajan sekoittuminen olivat merkittävimpiä rajoitteita COVID-19-pandemian aiheuttaman etäopetusjakson aikana. Myös O'Brienin ym. (2022, 873–889) tutkimuksen mukaan lisääntynyt työmäärä oli suurin yksittäinen rajoite korona-ajan etäopetuksessa.

Työajan rajaamisen haasteet vaikeuttivat muun muassa ohjeiden antamista, palautteenantoa ja muuta vuorovaikutusta oppilaiden kanssa, ja monien oppilaiden kanssa vuorovaikutus jäi etäopetusjakson aikana todella vähiin. Erään tutkimuksen mukaan opettajaopiskelijat olivat jo pandemia-aikana tietoisia siitä, että etäopetuksessa on suuria puutteita sosiaalisen kanssakäymisen ja inhimillisen vuorovaikutuksen osalta. Tutkimuksen mukaan on odotettavaa, että työstressi ja pettymys opettajan työtä kohtaan voivat nousta, jos opetuksessa joudutaan tulevaisuudessakin käyttämään pidempiaikaisesti kontaktiopetuksen sijaan verkko-opetusmenetelmiä. (González-Calvo ym. 2022) Opettajien hyvinvoinnin takia on tärkeää, että tulevaisuudessa huomiota kiinnitetään myös opettajan voimavarojen tukemiseen, jotta inhimillinen vuorovaikutus ja sosiaalinen kanssakäyminen tukevat myös heidän työssäjaksamistaan.

8.1.2 Vuorovaikutuksen mahdollisuudet

Tämän tutkimuksen mukaan etäopetus korona-aikana lisäsi yksittäisen oppilaan autonomiaa, kun liikuntatehtävät sai suorittaa vapaammalla tyyllillä ja itselleen sopivana ajankohtana. Erityisesti hiljaisemmat ja ryhmäopetuksessa passiivisemmat oppilaat tuntuivat hyötyneen etäopetuksesta, sillä vapaus ulkopuolisista rajoitteista selvästi sai monet aktivoitumaan ryhmäopetusta paremmin. Myös aiemmat tutkimukset osoittavat, että etäopetus voi kannustaa joitain opiskelijoita myös opiskelijälähtöiseen oppimiseen ja itsenäiseen opiskeluun. Lisäksi opettajan on huomattavasti helpompi antaa yksilöllistä palautetta ja arvioida etäyhteyksin suoritettuja liikuntatehtäviä, joiden toteuttaminen voi liikuntatunneilla tuntua epämiellyttävältä. (Gurajena ym. 2021) Oppilaille, joiden on vaikea nousta esiin isossa ryhmässä, etäopetus voi olla erinomainen paikka tuoda itsensä ja osaamisensa opettajalle paremmin näkyviin. Gurajenan ym. (2021) mukaan etäopetus voi mahdollistaa esimerkiksi arvioinnin selkeyttämisen.

Merkittävä vuorovaikutuksen mahdollisuus tutkimustulosten mukaan oli mahdollisuus opettaja-oppilassuhteen vahvistumiseen, kun ryhmässä toimimisen sijaan opettajalla oli mahdollisuus kohdata oppilas aiempaa paremmin yksilönä. Opettajat oppivat tuntemaan oppilaitaan myös henkilökohtaisella tasolla, mikä lisäsi mahdollisuuksia esimerkiksi luottamussuhteen vahvistumiselle. Myös Platz (2021) on tutkinut opettajan ja oppilaan välistä

luottamussuhdetta, ja todennut, että henkilökohtainen vuorovaikutus lisää luottamusta osapuolten välillä.

8.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi ja tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksesta saatuja tuloksia ja niiden luotettavuutta voidaan tarkastella monista eri näkökulmista. Tutkimuksen vaiheet ja luotettavuuden arviointikriteerit on esitelty tarkemmin luvussa 6. Tässä luvussa arvioidaan tutkimustulosten luotettavuutta ja tutkimuksen eettisyyttä. Molemmilla tutkijoista on jo aiemmin suoritettuna ylempi korkeakoulututkinto eri yliopistoista, minkä voidaan nähdä lisäävän tämän tutkielman luotettavuutta aiemman kokemuksen tuoman rutiinin myötä. Siitä huolimatta kumpikin tutkijoista on edelleen melko kokematon, mikä voi olla erityisesti löydettyjen tutkimustulosten ja päätelmien luotettavuutta heikentävä tekijä. Tutkimukseen käytetty aineisto on sen sijaan kahden kokeneen suomalaisen tutkijan ja yliopistonlehtorin keräämä, mikä puolestaan lisää tutkimuksessa käytetyn aineiston luotettavuutta.

Tutkimuksessa käytetty aineisto oli laaja, eikä haastattelurunkoa ollut suoraan tehty tämän tutkielman tutkimuskysymyksiä ajatellen, mikä aiheutti lieviä haasteita tutkimusprosessin alkuvaiheessa. Tutkimuskysymyksiin ei aina löydetty täysin suoria vastauksia, vaan aineistoon täytyi tutustua tarkasti, jotta tutkijat saivat kokonaiskäsityksen siitä, mitä haastateltavat vastauksillaan tarkoittivat. Loppujen lopuksi aineisto antoi kuitenkin hyvin vastauksia asetettuihin tutkimuskysymyksiin, ja niiden perusteella saatiin kattavasti tietoa opettajan ja oppilaiden välisestä vuorovaikutuksesta liikunnan etäopetuksessa COVID-19-pandemian aikana.

Tutkielman kirjoittamisessa on pyritty selkeään ja helppolukuiseen yleiskieleen, ja valmis teksti on oikoluettu useamman henkilön toimesta. Näillä toimilla on pyritty helpottamaan tutkimuksen lukemista ja tulosten ymmärrettävyyttä myös niille, joille aihe ei ole ennestään tuttu. Aineiston analyysissä on pyritty kattavuuteen, eli siihen, että tulkintoja ei ole tehty vain yksittäisistä ja satunnaisista lausahduksista, vaan aineistosta on pyritty muodostamaan laajempi käsitys. Tulososiossa on useampia suoria lainauksia aineistosta, joiden tarkoituksena on vahvistaa ja perustella tutkijoiden tekemiä tulkintoja. Eskolan & Suorannan (1998, 217–2018) mukaan suorat lainaukset ovatkin tärkeä osa laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Näin

lukijalla on mahdollisuus arvioida tutkijoiden tekemiä päätelmiä itse ja suhtautua niihin tarvittaessa kriittisesti.

Keskeisimmät tutkimustulokset on lisäksi taulukoitu kattavasti, jotta lukijan on helpompi hahmottaa ja jäsenellä mainitut havainnot erillisiksi kokonaisuuksiksi. Excel-sovelluksen avulla suoritettu taulukointi aineistosta poimittujen havaintojen ja luokitteluiden kirjaamisesta ei ole kokonaisuudessaan lukijan nähtävillä, mutta läpinäkyvyyden ja luotettavuuden lisäämiseksi työvaiheista on lisätty esimerkkikuvia tutkielman liitteiksi (liite 1; liite 2; liite 3; liite 4). Pohdintaluvussa saatuja tuloksia on peilattu aiempiin tutkimukseen ja kirjallisuuteen, sillä aikaisempiin tutkimuksiin ja teorioihin viittaaminen lisää tutkimuksen luotettavuutta ja vahvistaa esitettyjä tulkintoja (Eskola & Suoranta 1998, 213). Koska saaduille tuloksille on löydetty samankaltaisuuksia muistakin tutkimuksista ja julkaisuista, voidaan tämän tutkielman havaintoja ja tulkintoja pitää luotettavina. COVID-19-pandemian ajankohtaisuuden takia on kuitenkin selvää, ettei aiempaa tutkimusta ole vielä niin paljon, että tämän tutkielman tuloksia voitaisiin pitää täysin yleistettävänä.

Tämä tutkielma valmistui keväällä 2023, jolloin COVID-19-pandemian alkamisesta on jo yli kolme vuotta. On selvää, että tässä vaiheessa pandemiaan osataan suhtautua jo eri tavalla kuin tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa, ja että yhteiskunta on jo sopeutunut ja oppinut vähitellen elämään pandemian eri vaiheiden kanssa. Lisäksi virusta ja sen aiheuttamaa koulujen etäopetusta on ehditty tutkimaan ja analysoimaan reilusti, mistä kertoo lukuisten tutkimusten ja julkaisujen lisäksi muun muassa useammat viime aikoina valmistuneet suomalaisten korkeakoulujen opinnäytetyöt (Ervelius 2022; Kuismin 2021; Suonpää 2021; Virtanen 2021). Aiheesta valmistuu jatkuvasti uusia tutkimuksia, joten on mahdollista, että osa tämän tutkielman tuloksista ja päätelmistä ovat ristiriidassa tuorempien tutkimusten kanssa. Tämän tutkielman aineisto on kerätty jo keväällä 2020, joten esimerkiksi syksyllä 2020 tai sen jälkeen jatkuneen pandemian aiheuttamia kokemuksia ja vaikutuksia se ei välttämättä vastaa. Tämän voidaan sanoa olevan tämän tutkielman yksi merkittävä heikkous.

Tutkimusaineistona on käytetty liikunnanopettajien haastatteluja, joten kokemukset oppilaiden rajoitteista perustuvat heidän kertomuksiinsa. Oppilaiden oma kokemus vuorovaikutuksen mahdollisuuksista ja rajoitteista voi kuitenkin todellisuudessa olla hyvinkin erilainen, joten tuloksiin tulee suhtautua siltä osin kriittisesti. Opettajien kokemuksia voidaan kuitenkin pitää luotettavina ja realistisina, sillä tutkimukseen osallistuneet henkilöt olivat pandemian aikaan

työelämässä, joten heidän kokemuksensa liikunnan etäopetuksesta vastasivat sen hetken oloja koulumaailmassa. Aineistonkeruu ja -käsittelyvaiheeseen on osallistunut useampi henkilö, joten havainnot ja tulkinnat on analysoitu huolellisesti. Myös tästä syystä saatuja tuloksia voidaan pitää luotettavina.

8.3 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Opiskelijat olivat opettajien kanssa vielä vuoden 2020 lopussa yhtä mieltä siitä, ettei itse liikunnanopetus etäyhteyksien avulla COVID-19-pandemian aikana ollut silloin vielä täysin tehokasta (Mujiono & Gazani 2020, 59–63). Vaikka pandemian kanssa on vähitellen opittu jo elämään, ja ainakin toistaiseksi etäopetuksesta on voitu isossa osassa maailmaa luopua, antaa tämä tutkimus viitteitä siitä, että myös tulevaisuudessa etäopetusvaihtoehdon sujuvoittamiseen täytyy kiinnittää jatkossa erityistä huomiota, jotta sekä oppilaat että opettajat pysyvät työkykyisinä ja voivat töissään hyvin. Viruksen aiheuttamista pidemmän ajan vaikutuksista ei myöskään vielä voida sanoa mitään varmaa. Tulevaisuudessa olisi esimerkiksi mielenkiintoista tietää, mitä pandemia-aikana käyttöön otettuja keinoja ja opetusmenetelmiä on jäänyt pysyvämpään käyttöön myös COVID-19-pandemia-ajan päättymisen jälkeen. Lisäksi olisi kiinnostavaa tietää, miten introverttien oppilaiden, joille etäopetus itseilmaisun ja ulkopuolisten rajoitteiden puuttumisen takia erityisesti sopi, opiskelu- ja työskentelytaidot ovat muuttuneet kontaktiopetukseen palaamisen jälkeen. Moustakasin & Robraden (2022) mukaan liikunnanopetuksen käytännöllinen ja sosiaalinen luonne ei kuitenkaan täysin sovellu verkkoympäristöön edes innovaatioiden, vaihtelun ja toimivan vuorovaikutuksen myötä, joten voidaan olettaa, että liikunnanopetusta järjestetään tulevaisuudessakin pääasiassa kontaktiopetusmuodossa.

Koko yhteiskuntaan rajusti vaikuttaneella pandemialla voi olla tulevaisuuden oppimiseen ja opettamiseen merkittäviä vaikutuksia, joten on tärkeää, että aihetta tutkitaan niin vuorovaikutuksen, oppimisen, opettamisen kuin terveydenkin näkökulmasta. Lähitulevaisuuden merkittävä ja mielenkiintoinen kysymys on, miten uuteen arkeen sopeutuminen niin opettajien kuin oppilaidenkin näkökulmasta on onnistunut.

LÄHTEET

- Autio-Hiltunen, M. & Kiviniemi, U. (2007). Tieto- ja viestintäteknikka opetusharjoittelun ohjauksen apuna. Teoksessa Peurasaari, M. Tuhat ja yksi tarinaa – TieVie-verkoston seitsemän vuotta. 2007. Helsinki: Paino Multiprint Oy.
- Benedek, F. (2020). Study on the importance of Physical Education in today's school. *Annals of the "Ștefan cel Mare" University: Physical Education and Sport Section - The Science and Art of Movement*, 13(1), 44–51. doi:10.4316/SAM.2020.0106
- Bhattacharjee, A. (2012). *Social Science Research*. Tampa, Florida.
- Boling, E., Hough, H., Krinsky, H., Saleem, H. & Stevens, M. 2011, Cutting the distance in distance education: Perspectives on what promotes positive, online learning experiences. *Internet and Higher Education* 15(2), 118–126. doi:10.1016/j.iheduc.2011.11.006
- Bolliger, D. U., & Halupa, C. (2018). Online student perceptions of engagement, transactional distance, and outcomes. *Distance Education*, 39(3), 299–316. doi:10.1080/01587919.2018.1476845
- Çebi, A. (2022). How e-learning readiness and motivation affect student interactions in distance learning? *Education and information technologies*. doi:10.1007/s10639-022-11312-0
- Crawford-Ferre, H. & Wiest, L. (2012). Effective Online Instruction in Higher Education. *Q. Rev. Distance Educ.* 2012, 13, 11–14.
- Daum, D. N., Goad, T., Killian, C. M., & Schoenfeld, A. (2021). How Do We Do This? Distance Learning in Physical Education – Part 1. *JOPERD: The Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 92(4), 5–10.
- Daum, D. N., & Ervin-Kassab, L. (2023). Only When It Is Raining: Technology in Physical Education. *The Physical educator*, 80(1), 108. doi:10.18666/TPE-2023-V80-I1-11116
- Eom, S. B. (2018). The effects of students' motivation and student-student dialogue, student-instructor dialogue on students' perceived e-learning outcomes. In *Americas Conference on Information Systems (AMCIS)*. Association for Information Systems.
- Eom, S. (2021). The Use of Mobile Devices in University Distance Learning: Do They Motivate the Students and Affect the Learning Process? *International Journal of Mobile And Blended Learning*. Volume 13. Issue 4. doi:10.4018/IJMBL.2021100101
- Ervelius, E. (2022). Liikunnanopetuksen toteuttaminen alakoulun etäopetuksessa koronapandemian aikana. *Turun yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta, pro gradu - tutkielma*.
- Eskola, J. & Suoranta J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- González-Calvo, G., Barba-Martín, R., Bores-García, D. & Horticiüela-Alcalá, D. (2022). The (virtual) teaching of Physical Education in times of pandemic. *European Physical Education Review* Volume 28, Issue 1. doi:10.1177/1356336X211031533

- Gurajena, C., Mbunge, E., & Fashoto, S. (2021). Teaching and Learning in the New Normal: Opportunities and Challenges of Distance Learning Amid COVID-19 Pandemic doi:10.2139/ssrn.3765509
- Harris, M. & Metzler, M. (2019). Online personal fitness course alignment with national guidelines for online physical education. *Journal of Teaching in Physical Education* 38 (3), 174–187.
- Hellström, M. (2008). Sata sanaa opetuksesta: Keskeisten käsitteiden käsikirja. Juva: PS-kustannus.
- Hiltunen, L. (2010). Enhancing Web Course Design Using Action Research. Jyväskylän yliopisto. Tietotekniikan laitos.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2009). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Holstein, J. & Gubrium, J. (1995). The active Interview – Qualitative Research Methods Series 37. Thousand Oaks: Sage publications.
- Huhtiniemi, M., Salin, K., & Lindeman, M. (2017). Tieto- ja viestintäteknologia osana liikunnan opetusta ja oppimista. Teoksessa Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. Liikuntapedagogiikka. 2., uudistettu painos. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Huovinen, T. & Rintala, P. (2017). Yksilön huomioiminen liikuntapedagogiikassa. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 410–421.
- Jaakkola, T. & Mononen, K. (2017). Opetustapahtuman ohjaaminen: ohjeet, näytöt ja palautteen antaminen. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 320–332.
- Jurs, P. & Spehte, E. 2021. The Role of Feedback in the Distance Learning Process. *Journal of Teacher Education of Sustainability*. Vol 23, n. 2. doi:10.2478/jtes-2021-0019
- Kalaja, S. & Koponen, J. (2017). Opetussuunnitelmat käytännön opetustyön näkökulmasta. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) Liikuntapedagogiikka. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 552–563.
- Kankaanranta, M., Mikkonen, I. & Vähähyppä, K. (2012). Opetushallitus. Tutkittua tietoa oppimisympäristöistä. Tieto- ja viestintäteknikan käyttö opetuksessa. Oppaat ja käsikirjat. Viitattu 21.11.2021.
https://blog.edu.turku.fi/etaopetusfi/files/2017/01/tutkittua_tietoa_oppimisymparistoista_VERKKO.pdf#page=20
- Kara, M. (2021). Transactional distance and learner outcomes in an online EFL context. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 36(1), 45–60. doi:10.1080/02680513.2020.1717454
- Kariippanon, K.E.; Cliff, D.; Lancaster, S.L.; Okely, A.D.; Parrish, A.-M. (2018). Perceived interplay between flexible learning spaces and teaching, learning and student wellbeing. *Learning Environ Res.* 21, 301–320. doi:10.1007/s10984-017-9254-9

- Kentnor, H. (2015). Distance Education and the Evolution of Online Learning in the United States. *Curriculum and Teaching Dialogue* 17 (1&2), 21-34. https://digitalcommons.du.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1026&context=law_facpub
- Koivula, P., Laine, U., Pietilä, M. & Nordström, S. (2017). Valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 256–277.
- Kuismin, M. (2021). Liikunnan etäopetus koulussa – Mitä liikunnan etäopetuksessa tehtiin keväällä 2020? Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteellinen tiedekunta, pro gradu -tutkielma.
- Kuuskorpi, M. (2015). Digitaalinen oppiminen ja oppimisympäristöt. Viitattu 15.5.2022. https://digi-ope.com/tablet/wp-content/uploads/2015/03/Digit_oppiminen_netti.pdf
- Laatikainen, T., Vapalahti, O., Kalland, M., Välijärvi, J., Huotilainen, M., Salmivalli, C. & Ollikainen, M. (2020). COVID-19-kriisin haitallisten vaikutusten ehkäiseminen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti: Valtioneuvoston COVID-19-tiedepaneelin vastaukset valmisteluryhmän kysymyksiin. Viitattu 30.10.2022. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020101584121>
- Lahti, J. (2017). Koulun liikuntakasvatuksen historia. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 24–40.
- Lahti, J. (2016). Jumpan jalanjäljiltä akateemiseen maisterintutkintoon – Jyväskylän yliopiston liikunnanopettajakoulutus vuosina 1963–2013. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto. 43–176. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/52501/978-951-39-6897-7_vaitos_20170114.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Liito ry (2020). Liito ry:n ohjeistuksia perusopetuksen liikunnan järjestämisestä poikkeustilanteen aikana. <https://bin.yhdistysavain.fi/1591994/kQFlizKJBPhXC9MUXdHG0TRIU6/Liito%20ryn%20ohjeistuksia%20perusopetuksen%20liikunnan%20j%C3%A4rjest%C3%A4misest%C3%A4%20.pdf>
- Maelan, E., Gustavsen, A., Stranger-Johannessen, E & Nordahl, T. 2021. Norwegian students' experiences of homeschooling during the COVID-19 pandemic. *European journal of special needs education* 2021, Vol.36 (1). doi:10.1080/08856257.2021.1872843
- Magill, R. & Anderson, D. (2017). *Motor learning and control: Concepts and applications*. 11. painos. New York, NY: The Guilford Press.
- Manninen, J., Burman, A., Koivunen, A., Kuittinen, E., Luukannel, S., Passi, S. & Särkkä, H. (2007). *Oppimista tukevat ympäristöt. Johdatus oppimisympäristöajatteluun*. Opetushallitus. Vammalan Kirjapaino Oy.
- Mannisenmäki, E. & Manninen, J. (2004). *Avoimen yliopiston verkko-opiskelijan muotokuva: Tutkimus opetuksesta, opiskelusta ja opiskelijoista verkossa*. Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia. Raportteja ja selvityksiä 44.

- Marinoni, G.; van't Land, H.; Jensen, T. (2020). *The Impact of COVID-19 on Higher Education around the World; IAU Global Survey Report; International Association of Universities: Paris, France, 2020.*
- Meyen, E. L., Aust, R. J. & Isaacson, R. (2002). Assessing and monitoring student progress in an e-learning personnel preparation environment. *Teacher education and special education* 25 (2), 187–198.
- Moore, M. (1991). Distance Education Theory. *American Journal of Distance Education* 5(3), 1–6.
- Mosston, M. & Ashworth, S. (2008). *Teaching physical education. 1st online printing. New York: Benjamin Cummings.*
- Moustakas, L., & Robrade, D. (2022). The Challenges and Realities of E-Learning during COVID-19: The Case of University Sport and Physical Education. *Challenges (Basel)*, 13(1), 9. doi:10.3390/challe13010009
- Mujiono, M. & Gazani, S. (2020). Literature review: Physical Education in the COVID-19 pandemic. *JUARA: Jurnal Olahraga*, 6(1), 50–63. doi:10.33222/juara.v6i1.1054.
- Niiranen, P. (1990). Amerikkalainen näkökulma kasvatuksen laadulliseen tutkimukseen. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunnan opetusmonisteita. Nro 17.
- Nummenmaa, M. (2012). Etäopetus tarjoaa monia mahdollisuuksia oppimiseen ja opetukseen. Teoksessa M. Kankaanranta, I. Mikkonen & K. Vähähyppä (toim.) *Tutkittua tietoa oppimisympäristöistä: Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö opetuksessa. Opetushallitus, Oppaat ja käsikirjat* 2012:13. Viitattu 4.5.2022. https://blog.edu.turku.fi/etaopetusfi/files/2017/01/tutkittua_tietoa_oppimisymparistoista_VERKKO.pdf#page=20
- Nguyen, T. (2015). *The Effectiveness of Online Learning: Beyond No Significant Difference and Future Horizons. Kansas State University.*
- O'Brien, N., O'Brien, W., Costa, J., & Adamakis, M. (2022). Physical education student teachers' wellbeing during Covid-19: Resilience resources and challenges from school placement. *European physical education review*, 28(4), 873–889. doi:10.1177/1356336X221088399
- Opetushallitus (2014). *Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.* https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus (2015). *Lukion opetussuunnitelman perusteet.* <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/lukion-opetussuunnitelman-perusteet-2015>
- Opetushallitus (2022a). *ePerusteet: Ammatillinen koulutus.* <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/selaus/ammattillinen/ohjeet>

- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2021). Koronaepidemiatoimet ja varautuminen toimialalla. Viitattu 20.12.2021. <https://minedu.fi/koronavirusepidemiaan-varautuminen-okm-toimialalla>
- Paul, R. C., Swart, W., Zhang, A. M., & MacLeod, K. R. (2015). Revisiting Zhang's scale of transactional distance: Refinement and validation using structural equation modeling. *Distance Education*, 36(3), 364–382. doi:10.1080/01587919.2015.1081741
- Petrusic, T. & Stemberger, V. 2021. Effective Physical Education Distance Learning Models during the Covid -19 Epidemic. *Journal*. Vol. 11. doi:10.26529/cepsj.1118
- Platz, M. (2021). Trust Between Teacher and Student in Academic Education at School. *Journal of philosophy of education*, 55(4-5), 688-697. doi:10.1111/1467-9752.12560
- Ragan, L. C. (1999). Good Teaching Is Good Teaching: An Emerging Set of Guiding Principles and Practices for the Design and Development of Distance Education. *CAUSE/EFFECT journal* 22 (1).
- Rainer, P. & Jarvis, S. (2021). Primary physical education but not of primary importance – secondary PE teachers' perceptions of the role of primary PE. doi:10.1080/03004279.2020.1820549
- Saarinen, J. (2011). LIITO. *Liikunnan ja Terveystiedon Opettaja*, 3, 31–32.
- Salin, K., Huhtiniemi, M. & Hirvensalo, M. (2017). Liikunnanopettajan työ ja työtyytyväisyys. Teoksessa T. Jaakkola, J. Liukkonen & A. Sääkslahti (toim.) *Liikuntapedagogiikka*. 2. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 564–581.
- Spencer-Cavaliere, N. & Watkinson, E.J. (2010). Inclusion understood from the perspectives of children with disability. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 27, 275–293.
- Stemberger, V., Petric, V., Petrusic, T., Metljak, M. 2022. Experiences of primary school teachers with distance teaching of physical education. *Kinesiologia Slovenica*, 28, 1, 33-47. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/experiences-primary-school-teachers-with-distance/docview/2708789890/se-2>
- Stokoe, E., Haddington, P., Hindmarsh, J., Kohonen-Aho, L., Oittinen T., Rintel, S. & Seuren, L. (2021) Is communicating in person the “gold standard”? You're asking the wrong question. Viitattu 3.2.2023. <https://elizabeth-stokoe.medium.com/is-communicating-in-person-the-gold-standard-youre-asking-the-wrong-question-381a68626c10>
- Suonpää, H. (2021). Liikuntaa opettavien opettajien opetus- ja arviointimenetelmät etäopetusjakson aikana keväällä 2020. Turun yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta, pro gradu -tutkielma.
- TENK (2021). Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 1.2.2023. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>
- Tondeur, J., Van Braak, J., Ertmer, P. & Ottenbreit-Leftwich, A. (2017). Understanding the relationship between teachers' pedagogical beliefs and technology use in education: A systematic review of qualitative evidence. *Educational Technology Research and Development*,

65(3), 555-575. <https://link-springer-com.ezproxy.uef.fi:2443/content/pdf/10.1007/s11423-016-9481-2.pdf>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi: Uudistettu painos*. Tammi.

Vilchez, J., Kruse, J., Puffer, M. & Dudovitz, R. 2021. Teachers and School Health Leaders' Perspectives on Distance Learning Physical Education During the COVID -19 Pandemic. *Journal of School Health*. Research Article. doi:10.1111/josh.13030

Virtanen, T. (2021). *Liikunnan etäopetus alakoulussa*. Helsingin yliopisto, kasvatustieteellinen tiedekunta, pro gradu -tutkielma.

Virumbrales, M., Elorduy, M., Graell, M., Mezquita, P., Brotons, P. & Balaguer, A. 2022. COVID -19: Making the Best out of a Forced Transition to Online Medical Teaching – a Mixed Methods Study. *Medical Science Educator* 32, 337–347 (2022). doi:10.1007/s40670-022-01518-9

Vlachopoulous, D. & Makri, A. 2019. Online communication and interaction in distance higher education: A framework study of good practice. *International Review of Education* (2019) Vol. 65 (4) 605–632. doi:10.1007/s11159-019-09792-3

Vuorio, J., Ranta, M., Koskinen, K., Nevalainen-Sumkin, T., Helminen, J. & Miettunen, A. (2021). *Opetushallitus. Raportit ja selvitykset. Viitattu 1.4.2022.* https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/31605670%20OPH%20Et%C3%A4opetukseen%20tilannekuva%20koronapandemiassa%20vuonna%202020%20verkkajulkaisu_21_03_30_0.pdf

Ward, P., van der Mars, H., Mitchell, M. F., & Lawson, H. A. (2021). Chapter 3: PK–12 School Physical Education: Conditions, Lessons Learned, and Future Directions. *Journal of teaching in physical education*, 40(3), 363–371. doi:10.1123/jtpe.2020-0241

Williams, L., Martinasek, M., Carone, K. & Sanders, S. (2020). High school students' perceptions of traditional and online health and physical education courses. *Journal of school health* 90 (3), 234–244. doi:10.1111/josh.12865

Yaman, M. (2009). Perceptions of students on the application of distance education in physical education lessons. *Turkish online journal of educational technology* 8 (1), article 7. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED503904.pdf>

Yeh C-Y & Tsai C-C. (2022). Massive Distance Education: Barriers and Challenges in Shifting to a Complete Online Learning Environment. *Front Psychol*. doi:10.3389/fpsyg.2022.928717

Zaccoletti, S., Camacho, A., Correia, N., Aguiar, C., Mason, L., Alves, R. A., & Daniel, J. R. (2020). Parents' Perceptions of Student Academic Motivation During the COVID-19 Lockdown: A Cross-Country Comparison. *Frontiers in psychology*, 11, 592670. doi:10.3389/fpsyg.2020.592670

Zavatto, L., Pennington, B., Mauri, S., Skarda, N., Marquis, J., Alverna, D. & Crawford, S. A. (2012). Does technology in physical education enhance or increase the time available to

engage in physical activity? *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 83(7), 53–56. doi:10.1080/07303084.2012.10598813

Zheng, X., Zhang, D., Sze-Lau, E., Xu, Z., Zhang, Z., Kit-Han Mo, P., Yang, X., Chui Wa Mak, E. & Y.S. Wong, S. (2022) Primary School Students' Online Learning During Coronavirus Disease 2019: Factors Associated With Satisfaction, Perceived Effectiveness, and Preference. Volume 13 - 2022. doi: 10.3389/fpsyg.2022.784826

Zimmer, R. (2011). *Psykomotoriikan käsikirja – teoriaa ja käytäntöä lasten psykomotoriseen tukemiseen*. Lahti: VK-kustannus.

LIITTEET

Liite 1. Esimerkki aineistosta poimittujen havaintojen kirjaamisesta Excel-taulukkoon.

Millaisia olivat opettajan ja oppilaiden välisen vuorovaikutuksen mahdollisuudet ja rajoitteet etäopetuksen aikana?			
	MAHDOLLISUUDET	RAJOITTEET	KAATOLUOKKA
OPETTAJAT	Enemmän ku mitä Tavallisesti, et se tässä tilanteessa jotenki oli semmonen. Se Liikunta ois semmonen Voimavara (V)	Palautuskansio ... eihä se toiminu sit millään lailla ... Että nyt ne lähettelee niitä lhan minne sattuu ja mihinkä aikaa vaa. Ja onha se aivan kauhee tuota tuska sitte yrittää löytää sieltä niitten ihmisten tehtäviä, että minnekkä ne niitä on laittanu. ... niistä kaikista palaute antaa ja muuta, ni on ne nyt vähä jotenki. kansioon, joka sitten siitä ei tule mitää tietoo mulle, että onko se päivittyny vai ei (V)	Mä oon itseasiassa soittanu yhdelle opiskelijalle, yhdelle tämmöselle vanhemmalle miehelle, ja haastatellu häntä näistä kysymyksistä, ja katonu vähä niiku sormien läpi, että... tässä ei nyt ihan kaikki täyty, mutta pistetään a-, suoritus tästä nyt vaan suoritusta tästä laitetaan (U)
	Sit ehkä tuli jonkun verran palautetta siitä, et nyt on niin paljon ollaa siinä konee äärellä, et jos liikunnasta annetaan kanssa sit vaan. Nehä se ois ollu sehä ois ollu periaatteessa ratkassu tämän turvallisuusongelman aikalailla, et mehä ois voitu pitää vaikka Teams-tunnit liikunnasta, teoritunnit joka viikko. Mut se tehti se päätös, et se ei nyt, et liikunnassa Ei mennä siihe, et sillo ku on liikuntaa ni koitetaa liikkua ja ulkoilla vielä, jos vaan suinkin mahdollista. (V)Mutta, jos aattelee kaikkia ryhmiä, kokonaisuutta, ni aika vähän ollu niitä kirjallisia tehtäviä. Mutta, jos aattelee kaikkia ryhmiä, kokonaisuutta, ni aika vähän ollu niitä kirjallisia	Ei oiskaan, tietysti, ku tää ei oo nyt viikonloppuna ei oo kehoitettu liikkumaan, ku sillo ei oo ne vakuutukset voimassa. Mut kuitenkin tämmönen ajatus siinä vähä oli taustalla. Nii se, että siinä vois nyt sitte niitte Omien mieltymyksiensä mukaisesti toimia. (V) Laitettii ajaks, että "toivotaa, että tehää kouluaikana, eli 8 ja 15 välillä", koska siinä oli nyt siitä vakuutusasiasta ainaki sillo alkuvaiheessa keskustelua. Et sillä tavalla se ois jollain tavalla [puhuu ohji] selvitettävissä, että mitä on ollu tekemättä ja miks. (V)	
	Et enemminki sitä sekä henkistä että fyysistä hyvää oloa nyt saisitte. (V)	Oletettiin, että laitetaan semmone Hyvin yksityiskohtanen, tai semmonen niiku ensiks Wiilma-viesti huoltajille, oppilaille ja sit siellä meidän sivuilla ni on Nii hyvi kerrottu se asia, että ei voi jäähä mitää epäselvää, mut eihä se toiminu sitte. Ne o jaksanu lukee tuota varmaa ensimmäistä riviäkään siitä meidän ohjeistuksesta Pedanethä se meinaa jumittaa, et varsinki siinä jossai vaiheessa, ku oli ne palautukset alussa, nii ku kaikki yritti palauttaa	

Liite 2. Esimerkki opettajien mahdollisuuksien kirjaamisesta ja luokittelusta Excel-taulukkoon.

	MAHDOLLISUUDET	
OPETTAJAT	Sit ehkä tuli jonkun verran palautetta siitä, et nyt on niin paljon ollaa siinä konee äärellä, et jos liikunnasta annetaan kanssa sit vaan. Nehä se ois ollu sehä ois ollu periaatteessa ratkassu tämän turvallisuusongelman aikalailla, et mehä ois voitu pitää vaikka Teams-tunnit liikunnasta, teorialuokkia joka viikko. Mut se tehti se päätös, et se ei nyt, et liikunnassa Ei mennä siihe, et sillo ku on liikuntaa ni koitetaa liikkua ja ulkoilla vielä, jos vaan suinkin mahdollista. Mutta, jos aattelee kaikkia ryhmiä, kokonaisuutta, ni aika vähän ollu niitä kirjallisia tehtäviä. (V)	opettajan valinta
	Omalta luokalta jonkun verran palautetta tullu (V)	palautteen saanti
	ClassRoom... siel on kaikki palautukset. Ja se on kätevä, ku ne. Sinne tekee sitä arviointia sinne jokaiselle oppilaalle on jo nytte aika paljo tullu sitä arviointimateriaalia (M)	palautteen anto
	mä oon ihan erilaisen suhteen saanu luotua niihin ... Nytte ku me kommentoiaa siis tois-, siis jutellaa tuolla Classroom:issa toisil-. Mä kirjotan aina palautteita ku ne jotai näin, ni sitte ne kirjottaa sitte hymiöitä ja jotenki ihan hassua ku. Varsinki sellasten kanssa, ketkä on hyvi hiljasia tunneilla ja semmosia ei oikee vetäytyviä, ni nyt niihi on saanu iha erilaisen yhteyden niihin. (M)	oppilassuhteen vahvistuminen
	"Eli sit siellä on semmosia lihaskunto-osioita, et voi kuntosalille, kuntosaliharjoituksia tehdä. Ja sitte nythä on siis tosi paljon kaikkia valmiita ohjelmia ja videoita ja vaikka mitä... Et voi valita sieltä semmosen lihaskunto-osion jottain juttuja."hU	monipuoliset oppimismateriaalit

Liite 3. Esimerkki opettajien rajoitteiden kirjaamisesta ja luokittelusta Excel-taulukkoon.

Pojilta vaan saattaa, että ku "eii, ei jaksa ja tämmösiä tylsiä tehtäviä", vaikka saa valita ite viiestäki vaihtoehdosta (M)	poikien vastahakoinen asenne	oppilaiden sitoutumattomuus
palautetta tullu, mut niilt on muilta ryhmiltä vähän sit vähemmän (V)	palaute opettajalle vain tutulta ryhmältä	vuorovaikutuksen puute
mysteeri se, että mitenkä siellä on ne hommat nyt sitte hoitunu (V)	epäily oppilaiden toiminnasta	vuorovaikutuksen puute
ku laittaa sen tehtävän, et se pitää neljää mennessä palautua, ni sit mä oon koko päivän tässä ootan, että jos niillä on jotain kysyttävää. (M)	opettajan ajankäyttö	etäopetuksen työläys
No meillä on paljon sellasia, ketkä ei palauta (M)	tehtävien runsas palauttamattomuus	vuorovaikutuksen puute
pitäs siinä oppimistilanteessa saada annettua sitä korjaavaa palautetta ni sehä ei nyt niiku oo mahdollista (Anna)	opettajan resurssit	vuorovaikutuksen puute
hankalaa kyllä se, että sit se oppilas saatta olla niinku et "joojoo kyl mä saan nää hoidettuu" ja asia on niiku "joo, kyllä ei tää oo niin paha". Mut sit kuitenkin mitä ei oikee niiku tapahdu et tuen antaminenki on hankalaa (Anna)	oppilaiden laiskuus	oppilaiden sitoutumattomuus
mä sitte laitoin heti että me yritetään olla myös aktiivisesti sitte tuol koulun somekanavissa ja siellä julkasta näitä meidän haasteita... No ei sieltä nyt kovin montaa sellasta kehityskelpoista ehdotusta tullu (Anna)	ei osallistuta aktiivisesti	oppilaiden sitoutumattomuus

Liite 4. Esimerkki luokitteluiden loppukoonnista Excel-taulukkoon.

M (yläkoulu)	palautteen anto (x2) oppilassuhteen vahvistuminen työn aikatauluttaminen	autonomia henkilökohtaisuus oivallukset liikunnan merkityksestä vapaus ulkopuolisista rajoitteista	etäopetuksen työläys oppilaiden sitoutumattomuus vuorovaikutuksen puute	haluttomuus osaamattomuus
U (2. aste) amis	monipuoliset oppimismateriaalit	henkilökohtaisuus (x2) autonomia vapaus ulkopuolisista rajoitteista	etäopetuksen työläys ulkopuolinen toiminnan ohjaus	epäkäytännöllisyys haluttomuus (x2) osaamattomuus (x2)
A (yläkoulu)	oppilassuhteen vahvistuminen (x3)	motivoivat tehtävät		osaamattomuus
J (yläkoulu)	oppilassuhteen vahvistuminen	henkilökohtaisuus x3 tavoitettavuus	oppilaiden sitoutumattomuus	
A (yläkoulu)	oppilassuhteen vahvistuminen	Koheesio, ryhmähenki	etäopetuksen työläys	
J, P (yläkoulu, lukio)	oppilassuhteen vahvistuminen palautteen saanti x2	vapaus ulkopuolisista rajoitteista x3 itseohjautuvuuden kehittyminen	etäopetuksen työläys heikko oppilaantuntemus	osaamattomuus x3 haluttomuus tekniset ongelmat
K (yläkoulu, u-opisto)		vapaus ulkopuolisista rajoitteista		

Liite 5. Tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa käytetty haastattelurunko.

Taustatiedot:

- ikä
- sp
- työvuosien määrä
- kouluaste
- tukea tarvitsevia oppilaita?

Opetusfilosofia ja tärkeinä pitämäsi asiat:

Kuvaile itseäsi liikunnanopettajana: mitkä asiat/tavoitteet sinulle ovat yleensä tärkeitä liikunnan(lähi)opetuksessa?

Mitkä asiat/tavoitteet sinulle ovat olleet tärkeitä liikunnan etäopetuksessa? Perustele.

Miten tärkeänä pidit teknologian käyttämistä liikunnassa ennen etäopetusjakson alkamista?

Tehtävien suunnittelu:

Miten olet suunnitellut/valmistellut/valinnut tehtävät?

Oletko saanut ohjeistusta työn tekemiseen johdolta? Esimerkiksi turvallisuus näkökohtiin?

Oletteko tehneet yhteistyötä kollegoiden kanssa?

Millä tavoin oppilastuntemuksesi on vaikuttanut tehtävien valintaan? (Oletko esim. valinnut tai jättänyt joitakin tiettyjä tehtäviä pois tietäen, että jollekin oppilaalle hyviä/haastavia?)

Ovatko oppilaat saaneet osallistua tehtävien suunnitteluun? Jos ovat, miten?

Onko liikunnan etäopetuksen toteuttaminen mielestäsi työläämpää vai helpompaa kuin tavallinen koulussa tapahtuva lähiopetus?

Pystytkö mielestäsi toteuttamaan liikunnan opetussuunnitelmaa tänä keväänä? Entä arviointi? Perustele.

Onko tehtävissä huomioitu palautteen/arvioinnin mahdollisuus?

Tehtävien sisältö:

Ovatko tehtävät olleet liikkumaan aktivoivia vai kirjallisia töitä vai ehkä molempia?

Millaisia tehtävät ovat olleet? Kerro esimerkkejä.

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi olleet erityisen onnistuneita? Mitkä ovat toimineet huonommin?

Miten tehtävien tarkistus/kontrollointi ja palautteenanto tapahtuu?

Onko sinulla ollut oppilaita, joille tehtävien tekeminen on osoittautunut haastavaksi?
Entä jos oppilas ei tee/palauta annettua tehtävää?

Tehtävien toteutus:

Onko käytössäsi ollut jotakin rutiineita tehtävien antamisessa ja toteutuksessa? Kuvaile mitä.

Mitä kautta tehtävät on annettu oppilaille? (peda.net, classroom, teams, meet, sähköposti...)

Missä muodossa annetut tehtävät ovat? (kirjallisia ohjeita, video-materiaalia, live-tunteja...)

Mikä kyseisessä välineessä (appissä/alustassa/sovelluksessa) on ollut paras piirre? Mikä heikkous?

Miten oppilaat palauttavat tehtävän, vai palauttavatko?

Oletko pitänyt live-tunteja (mistä aiheista?) tai muuten tavannut oppilaita livenä tunnin aikana?

Ovatko oppilaat saaneet valita useammasta tehtävästä itselleen mieluisimman vaihtoehdon vai oletko antanut oppilaille vain yhden tehtävän/vaihtoehdon liikuntatuntia kohti?

Oletko antanut jokaiselle liikuntatunnille uuden tehtävän vai oletko pitänyt samoja tehtäviä useamman viikon?

Oppilaiden suhtautuminen ja oppimistulokset:

Oletko kysynyt oppilailta palautetta tehtävistä ja omasta oppimisestaan? Millaista palautetta oppilaat ovat antaneet?

Miten erilaiset oppilaat ovat suhtautuneet liikunnan tehtäviin? Onko tehtävien tekeminen ollut helppoa/hauskaa samoille oppilaille, kuin lähiopetuksessakin?

Millaisista tehtävistä oppilaat ovat pitäneet? Mitkä eivät ole olleet suosittuja?

Mitä erilaiset oppilaat ovat kertoneet oppineensa?

Jatko:

Arvioi omaa onnistumistasi tämän kevään liikunnanopetuksen osalta:

- mitä sinä opettajana olet oppinut?

-missä onnistuit

-mitä haasteita

-mitä tekisit nyt toisin

Aiotko käyttää liikunnallisia tehtäviä jatkossa korona-ajan jälkeiseen kouluun palattua?

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi käyttökelpoisia jatkossakin?

Millaisissa tilanteissa ja kenen oppilaan kanssa etäopetusta kenties voisi tulevaisuudessa

käyttää (vai voisiko)?

Onko jotakin muuta, mitä haluaisit kertoa liikunnan etäopetuksesta?